

‘Opperwezen is echt niet zaligmakend’

Pagina 8

Filosofisch bijspijkeren? Wie Japanse anime kijkt, leert ook over Foucault

Pagina 3

Afkicken van benzine met zonne-auto's en waterstofvliegtuigen

Pagina 7

De foto's uit Noord-Korea die niet mochten worden genomen

Pagina 11

Eritrese bootvluchtelingen voor de kust van Libië. ‘De totale mensenhandel is meer dan een miljard dollar waard.’ Foto Fabrizio Villa/Hollandse Hoogte

Afgeperst en opgejaagd

Hoe de lange arm van Eritrea vluchtelingen uitknijpt

Eritrese mensensmokkelaars dwingen hun slachtoffers tot het afstaan van organen, ontdekte Mirjam van Reisen. En de betrokkenheid gaat tot aan de top van het regime.

DOOR MARLEEN VAN WESEL ‘Afpersing bij mensenhandel wordt steeds extremer, tot aan orgaanhandel toe’, zegt Eritrea-expert Mirjam van Reisen. ‘We dachten altijd dat het twee gescheiden fenomenen waren, maar in de fuik waarin vluchtelingen te-

rechtkomen, gebeurt het nu echt. Ze vluchten van land naar land, net zolang tot ze geen toegang meer hebben tot financiële bronnen. Uiteindelijk is er geen andere uitweg meer dan gruwelijke zelfbeschadiging.’

Vrijdag hield Van Reisen haar oratie als hoogleraar computing for society, bij het Leiden Centre of Data Science (LCDS). Diezelfde dag verscheen het boek *Human Trafficking and Trauma in the Digital Era, the Ongoing Tragedy of the Trade in Refugees from Eritrea*.

Vorig jaar, net na haar benoeming

in Leiden, vertelde ze aan *Mare* over de intimidaties en bedreigingen vanuit het Eritrese regime. Ze was toen aangeklaagd wegens smaad en laster. Ze werd vrijgesproken, maar de tegenpartij ging in hoger beroep. ‘De zaak had op 3 maart moeten plaatsvinden, zegt ze nu. ‘Maar de tegenpartij stuurde de week ervoor zijn advocaat weg. De zaak is opnieuw uitgesteld.’

De bedreigingen blijven intussen aanhouden. ‘Er wordt op mij gellet. Maandag hoorde ik in Genève bij de Mensenrechtenraad van de

Verenigde Naties, dat een heel rijtje met mensen vergiftigd zou zijn. Dat kwam best binnen. Zelf word ik goed afgeschermd, maar voor Eritrese vluchtelingen geldt dat niet. In oktober was er een bijeenkomst over de lange arm van Eritrea, waarover een rapport dat naar de Tweede Kamer werd gestuurd. De locatie was op het laatste moment nog veranderd, maar toch hoorde ik van aanwezige Eritreeërs dat er een informant binnen was. Nog diezelfde dag werd in de hoofdstad Asmara het zesjarige neefje van een van de

aanwezigen van een hoge muur gegoooid. Het jongetje heeft het overleefd. Het is niet te bewijzen, maar de suggestie werd gewekt dat het een waarschuwing is.’

Voor het boek hielden Van Reisen en vijftien andere onderzoekers tweehonderd interviews. ‘Deels via mobiele telefoons, maar ook in vluchtelingenkampen. In Tel Aviv en Caïro zitten veel slachtoffers, maar ook in Oeganda, Libië, Ethiopië en in Europa. Via via spraken we ook mensen in Eritrea. Zelf kan ik dat land niet meer binnen. We hebben ook een organisatie helpen opzetten, waarvoor getrainde journalisten gegevens verzamelen over de belangrijkste vluchtroutes.’

Die orgaanhandel is niet de enige schokkende ontdekking van de onderzoekers. ‘Pas toen we alle hoofdstukken voor het boek hadden verzameld, vielen de parallellen op tussen al die verschillende gebieden die we onderzocht hadden. Steeds weer de betrokkenheid van de Eritrese ambassade, steeds weer het samenspel tussen lokale én Eritrese machthebbers, en steeds dezelfde methodes om vluchtelingen op te jagen en geld afhandig te maken.’

Het gaat er dus veel gestructureerder aan toe dan gedacht. Van Reisen schat dat de totale handel meer dan een miljard dollar waard is.

‘En aan de top van de mensenhandel in al die onderzochte landen staan Eritreeërs. Bijvoorbeeld Medhanie, van wie een tijdje gedacht is dat hij al door Soedan aan Italië uitgeleverd was. In plaats van Medhanie bleek juist een vluchteling te zijn uitgeleverd. En dan is er Angsom, die een belangrijke schakel lijkt in de netwerken tussen Eritrea, Ethiopië, Egypte en Soedan. Er werd ons verteld dat hij tot 2007 zelfs leiding gaf aan de veiligheidsdienst van het Eritrese ministerie van Defensie.’

In totaal wijzen Van Reisen en haar collega's zo vijf belangrijke figuren aan.

‘Het is niet alleen het Eritrese beleid dat mensenhandel faciliteert: enerzijds mogen mensen het land niet verlaten, anderzijds worden ze zo opgejaagd, dat er grof geld aan kan worden verdiend. Maar aan de top wordt de mensenhandel dus ook écht gedomineerd door een aantal Eritreeërs.’

> Verder lezen op pagina 5

Actieplan: minder vergaderen/mailen

Geesteswetenschappen gaat de werkdruk te lijf. Het bestuur heeft 394 duizend euro beschikbaar gesteld en een tienpuntenplan gemaakt.

Pagina 4

Verwarring over huurtoeslag

Huurders van DUWO kregen een brief van de Belastingdienst waarin staat dat ze de ontvangen huurtoeslag vanaf juli 2016 terug moeten betalen. Hoe zit dat?

Pagina 5

‘Denk eens goed na... Dat is je tekst!’

Theaterwerkplaats SMIT maakt samen Leidse dak- en thuislozen de voorstelling *Zie je (mij) wel*, die vrijdag is te zien. ‘Over negen dagen krijg ik de sleutel.’

Pagina 5

‘Bekladders kregen veel te lichte straf’

Dat de studenten die het gaybrapad bekladden alweer welkom zijn op Quintus is een veel te lichte straf, betoogt Nick Tomberge. ‘Het bestuur kijkt weg.’

Pagina 6

Bandirah Pagina 12

Geen commentaar

Smetvrees

DOOR VINCENT BONGERS Spottend staart het cijfer je aan, het getal lacht je gewoon uit. Op die lijst vol achten en negens, trekt je blik telkens weer naar... die.... ene... oneffenheid. Een zes! *Loooooser!*

De gedachten gaan terug naar die ene fatale dag, nu meer dan een jaar geleden. De nacht voor dat tentamen lag je kromgetrokken van de buikkrampen in bed. Ondanks een koortsige kop, wist je net op tijd het sportcentrum te halen. De letters dansten op het papier, maar het lukte om een aantal vragen juist te beantwoorden.

Het blijkt net genoeg voor een... zes.

Maar: mokken dat het leven geen zin meer heeft, hoeft niet langer! De faculteiten Geesteswetenschappen en Rechten zijn, met de nodige tegenzin, van plan om studenten twee jokers te geven om een onvolkomenheid te herstellen.

De term ‘joker’ is goed gekozen. Want de anarchistische Batman-schurk The Joker leeft van chaos en onzekerheid. En dat is wat docenten vrezen: nog meer nachten doorhalen tussen stapels tentamens en blikjes Red Bull. Het bestuur van de faculteit Rechten geeft toe dat het geen idee heeft hoeveel studenten een voldoende gaan herkansen. Daar komt nog bij dat het onderzoek naar de regeling veel tijd heeft gekost. Er is een werkgroep in het leven geroepen, uren in de medezeggenschap over gesproken en veel papier aan besteed.

Is dat terecht voor studenten met smetvrees? Sommige mensen worden erg zenuwachtig als niet alles perfect is. Die zien altijd nog een ergens een vuiltje en willen dat zo snel mogelijk verwijderen. Een vingerafdruk op een spiegel jaagt hun hartslag de hoogte in. Klamme handen gaan dan trillend op zoek naar poetsdoek om de vettigheid weg te nemen.

Het gaat behoorlijk ver om daar aan toe te geven als faculteit. Daarnaast vindt het bestuur van Rechten dat ‘de blik van de student vooruit gericht zou moeten zijn, en na het behalen van een voldoende moet de aandacht uitgaan naar het volgende vak.’ En ‘er is geen potentiële werkgever die een student afreket op een enkele zes.’ Kortom: staar je toch niet blind op een vlekje.

Maar een zesje kan best een grote gore plek worden. Misschien niet eens voor een prestigieus advocatenkantoor, al is het best denkbaar dat een kleine onvoldoende een struikelblok is in de ratrace naar die mooie baan.

Maar er zijn meer scenario's denkbaar. Masters stellen steeds vaker selectie-eisen. Dan is een 5,5 wegstrepen en een zeven invullen wellicht een reddingsboei. En als die ene mispeer een cum laude onmogelijk maakt, is dat eigenlijk best zonde. Dus geef toe aan die smetvrees en maak de jacht op die nare zes. Veeg dat dat spottieke cijfertje weg.

Colofon

Redactie-adres Reuvensplaat 3, 2311 BE Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
Website mareonline.nl
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 15000
Hoofdreductie
Frank Provoost frank.provoost@mare.leidenuniv.nl
Redactie
Vincent Bongers vbongers@mare.leidenuniv.nl
Bart Braun bbraun@mare.leidenuniv.nl
Anoushka Kloosterman a.s.kloosterman@mare.leidenuniv.nl
Marleen van Wesel h.g.van.wesel@mare.leidenuniv.nl
Susan Wichgers (stagiar) susanwichgers93@gmail.com
Medewerkers
Femke Blommaert · Mattijn de Groot · Holger Gzella ·
Marit de Roij · Marlies Rothoff · Benjamin Sprecher
Fotografie Taco van der Eb · Marc de Haan
Illustraties Bas van der Schot · Bandirah · Silas.nl
Basisontwerp Roeland Segaar, Dokwerk Communicatie
Art direction en vormgeving Marcel van den Berg
Drukwerk Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk
Advertenties Bureau van Vliet B.V.
Postbus 20 2040 AA Zandvoort
Telefoon 023 - 571 47 45
Redactieraad
Prof. dr. J.C. de Jong (voorzitter) · Prof. dr. F. Israel (vice-voorzitter) · Dr. Hans Vollaard (secretaris) · Maxim Allaart · Asel Arykbaeva · Joline Cramer · drs. Bart Funnekotter · Marlou Grobbs · drs. Malou van Hintum · mr. Folkert Jensma · Josephine Say · Prof. dr. Nico Schrijver
Jaarabonnementen
Een jaarabonnement op Mare loopt van september t/m juni. Belangstellenden kunnen Mare thuisgestuurd krijgen door €35 over te maken op IBAN NL68RAB00103257950 ten name van Universiteit Leiden (o.v.v. Mare en SAP-nummer 6200092091) en vervolgens een bevestigingsmail met daarin hun adres te sturen naar redactie@mare.leidenuniv.nl. Studenten betalen €25.
Ter controle graag in de bevestigingsmail ook het studentnummer vermelden.
Adreswijzigingen
Alleen schriftelijk met postwikkelt.
Klachten en opmerkingen over de toezending van Mare 071-5277272.
Mededelingen voor het op donderdag verschijnende nummer moeten uiterlijk de voorafgaande donderdag 16.00 uur in het bezit van de redactie zijn.
ISSN 0166-3690

Column

Mijn veel te lang paperpubliceerproces

Tijdens mijn promotie heb ik vier papers geschreven. De eerste drie gingen redelijk vlot door de reviewmolen. Op moment van schrijven, bijna drie jaar nadat ik de eerste outline op papier had gezet, staat het vierde artikel pas online. Bij uitstek een geschikt moment voor een anatomie van een veel te lang paperpubliceerproces.

Om te beginnen het schrijven zelf. Dat duurde ongeveer een jaar. Na zes maanden had ik een compleet manuscript. Helaas ongeveer tweemaal zo lang als geoorloofd. Klassieke fout.

Vervolgens hakte ik het artikel doormidden. Een nog klassiekere fout. Twee papers. Beiden veel te kort. Paper A beschreef de methode – een nieuwe set indicatoren om de flexibiliteit van een complex systeem te meten. Paper B beschreef vervolgens een casus waarop ik de nieuwe indicatoren uittestte.

Nu ben ik er nog steeds niet over uit of het überhaupt nuttig is een nieuwe indicator te bedenken. Als ik naar mijn eigen indicatoren kijk, denk ik: om in één enkel getal de dynamiek van een heel systeem samen te vatten, ja, daarvoor moet je perfect inzicht hebben in dat systeem. Wat ben je toch slim, Benjamin. Maar dan lees ik een indicatorpaper van een ander en dan denk ik: niemand heeft wat aan weer een nieuwe definitie van iets waarvan al veel te veel definities zijn. Ga toch eens echt onderzoek doen.

Omdat ik mijzelf uiteindelijk er niet van kon overtuigen dat iemand op mijn nieuwe indicatoren zat te wachten, stuurde ik een uitgebreide versie van casuspaper B op naar een journal.

Na een half jaar kwam de beoordeling terug: de eerste reviewer vroeg om minor revisions, en schreef aardig ‘The results are interesting and scientifically relevant, though I am unable to judge their novelty.’

De tweede reviewer was al wat minder enthousiast: ‘In my opinion the work presented is potentially interesting for publication. However, I think that major revisions are required.’

De derde opende zijn betoog met de volgende vaststelling: ‘Not enough to be considered as a publication’. Hij eindigde met: ‘The authors need to think deeply and broadly about the boundary and the appropriate approach for a study of this complex system. It requires more profound thoughts, discussion and methodological development.’

Afgewezen dus. Niet *novel* genoeg, tot daaraantoe. Maar gebrek aan diepgaande gedachten? Niet goed genoeg nagedacht hebben over iets waarover ik een jaar heb nagedacht? Meer in de breedte én meer in de diepte denken? Dat is zo’n beetje de ergste belediging die je een promovendus kan toewerpen. En de methodische ontwikkeling had ik nu juist uit mijn paper gesloopt.

Gegrepen door een combinatie van irritatie en onzekerheid heb ik het artikel een jaar laten liggen. Vervolgens A en B weer samengevoegd – met meer nadruk op de methode, maar nog steeds vooral een verhaal over de casus – en teruggestuurd met de vraag of ze het nog een kans wilden geven.

Na vier maanden kreeg ik het weer terug, met slechts 1 beoordeling. Meer reviewers konden ze niet vinden, schreef de editor. Deze reviewer vroeg om *major revisions*. Hij kwam uit een ander onderzoeksveld, vond de casus totaal niet interessant en wilde juist meer nadruk op de methode, want die was ‘novel’. Bovendien stelde hij voor dat ik mijn inleiding zou herschrijven aan de hand van vijf van zijn slechts zijdelings relevante papers.

Ik herschreef het zodat de methode en casus netjes in balans waren, zette ‘Novel indicators’ pontificaal vooraan de titel, en stuurde mijn paper de wijde wereld in.

Is het geheel erop vooruitgegaan?
Ben ik aan het eind van de rit een betere wetenschapper?
Ik ben ambivalent.

BENJAMIN SPRECHER is postdoc in Yale, en begint binnenkort als assistent professor bij het Centrum voor Milieuwetenschappen in Leiden

Mensen

071 - 527 ...

Niet schudden

De Nederlandse zorg gebruikt jaarlijks voor honderden miljoenen aan zogeheten *biologicals*. Patiënten en apothekerspersoneel gaan daar niet altijd even zorgvuldig mee om.

Professor Wim Jiskoot, wat zijn die biologicals precies?

'Het Nederlandse woord is biofarmaca. Het gaat dan vooral om therapeutische eiwitten. Insuline, groeihormonen, monoklonale antilichamen, of stoffen die het immuunsysteem aansturen. Ze worden vooral gebruikt voor levensbedreigende of ernstige ziektes, waarbij geen goedkoper alternatief beschikbaar is.'

Want deze medicijnen zijn vrij prijzig, toch?

'Een stuk duurder dan een pakje paracetamol, inderdaad. Er zijn erbij die tweeduizend euro per eenheid kosten. Dat telt flink op, als je ze chronisch gebruikt. Per jaar kan het uitkomen op twintig- tot honderdduizend euro. Alle reden dus, om er zorgvuldig mee om te gaan.'

Maar dat gebeurt niet altijd?

'Een Utrechtse promovendus had patiënten medicijnen meegegeven met een temperatuursensor in de verpakking. Dan blijkt dat ongeveer de helft van de patiënten ze te warm opslaat, of juist in de vriezer legt. Terwijl in de bijsluiting met koeienletters staat dat je ze niet in moet vriezen. En dat is dan nog alleen de temperatuur, dan hebben we het nog niet over schudden met de buisjes, of blootstelling aan licht.'

En naar aanleiding daarvan heeft u een student aan het werk gezet, lezen we in het *Journal of Pharmaceutical Sciences*.

'Masterstudent Ruben van Duijvenvoorde heeft twee dagen bij de apotheek van een regionaal ziekenhuis gepost. Ook daar gaat het niet altijd even zorgvuldig: infuuszakken werden niet homogeen gevuld, de zakken werden niet zorgvuldig behandeld, het pompje van een spuit werd op en neer bewogen, buisjes geschud, enzovoort.'

Waarom is dat erg?

'Eiwitten zijn gevoelig voor contact met oppervlakken, en dus ook voor contact met het oppervlak van een luchtbel. Dan kunnen ze gaan samenklonteren, en die klonten kunnen irritatie of een immuunrespons veroorzaken. Of dat hier ook echt gebeurt is, weten we overigens niet – de apparatuur waarmee je dat vast zou kunnen stellen, is niet voorhanden in een ziekenhuis. Maar ja, er staat expliciet in de handleiding van deze medicijnen dat je dit soort dingen niet moet doen.'

Eén ziekenhuis. Dat kan een uitzondering zijn.

'Dit is een ziekenhuis in Nederland, waarvan je verwacht dat men de richtlijnen probeert te volgen. Hoe het elders gaat, weet je niet.

'Ik hoor wel eens huiveringwekkende verhalen over andere ziekenhuizen: medicijnen op de vensterbank laten staan, combineren met andere medicijnen, een buisje dat niet op tijd uit de koeling is gehaald even snel opwarmen in de magnetron... Wij denken dan ook dat dit echt het topje van een enorme ijsberg is. En dan is er nog het transport: wordt ermee gegooid op vliegvelden? Staan de dozen niet te lang in de zon of in de vrieskou? Er valt hier nog wel een inhaalslag te maken, zowel bij patiënten als bij professionals.

'We zouden heel graag in kaart willen brengen hoe groot het risico op schade aan de eiwitten nou eigenlijk echt is. Waarvoor moet je nou echt uitkijken? Het probleem is dat die medicijnen zo duur zijn dat het moeilijk is om zoiets te onderzoeken. Misschien dat we een afspraak kunnen maken met een apotheek, dat we proeven kunnen doen als er een keer een buisje overblijft.' **BB**

Getekende denkers

Filosofen moeten meer anime kijken, vindt promovenda

De Japanse film *Appleseed* (2004) gaat dus eigenlijk over de anti-posthumanistische opvattingen van filosoof Nicholas Agar.

Japanse tekenfilms zitten vol met filosofische problemen, vindt Mari Nakamura. 'Academici moeten dit serieus bekijken.'

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN Japanse tekenfilms zijn misschien niet het eerste waar je aan denkt als je onderzoek doet naar politiek-filosofische vraagstukken.

Maar volgens promovenda Mari Nakamura zouden filosofen er vaker gebruik van moeten maken. *Anime* bieden namelijk interessante perspectieven, zegt ze. Ze onderzocht politieke theorieën aan de hand van Japanse anime, en promoveerde dinsdag.

Ze is de laatste van drie promovendi die politieke filosofie in Japanse populaire cultuur hebben onderzocht. Haar collega's analyseerden videospellen en *manga*, Japanse stripboeken.

Die bronnen worden vaak genegeerd in filosofische debatten, die zich meestal op tekstuele bronnen richten, zegt Nakamura. 'Dat is jammer, want ze hebben veel invloed op het dagelijkse leven, veel mensen spelen games en kijken anime. Academici zouden dit medium serieus moeten bekijken.'

De scenario's in de films bieden interessante gedachte-experimenten, beargumenteert ze. 'Anime zijn een bron om te reflecteren op bestaande ideeën, maar ze bieden ook nieuwe perspectieven. Innoveren, dus.'

Zo ontdekte ze bijvoorbeeld dat *Time of Eve*, een serie over een niet al te verre toekomst waarin *androids* met mensen samenleven, een afspiegeling is van de utopische enclave van de Amerikaanse filosoof Fredric Jameson.

En dat de televisieserie *Psycho Pass*, die zich afspeelt in een toekomstig Japan waar geavanceerde

hersenscanners de bevolking controleren, ideeën van de Franse wijsgeer Michel Foucault illustreert.

Nieuwe filosofische ideeën kwamen tegen in de serie *Neon Genesis Evangelion* en de film *Appleseed*. In de laatste wordt een alternatief geboden op bestaande ideeën van emancipatie, zegt ze. Namelijk die van de Australische filosoof Nicholas Agar, die zich verzet tegen het 'verbeteren' van mensen.

'Hij denkt dat mensen een ander ras worden als ze met technologie intelligenter of sterker worden gemaakt. Daar is hij tegen. Want zo zou de mens van zichzelf vervreemden.'

De film biedt volgens Nakamura daarop een interessant gedachte-experiment. Het speelt zich namelijk af in een wereld waar precies dit is gebeurd.

De utopische stad Olympus wordt voor de helft bevolkt door mensen, en voor de andere helft door men-

selijke klonen. Deze zogeheten *Bioroids* zijn gemaakt van het beste genetische materiaal. Daar staat tegenover dat ze minder lang leven, en zich niet kunnen voortplanten.

'Er is een interessant contrast tussen *post-humans* en mensen. Sommige mensen zijn tegen de klonen. Sommige klonen vertrouwen de mensen niet. Allebei de kampen zijn essentialistisch: ze willen óf de mensen, óf de klonen uitroeien.'

Nakamura: 'Maar op het eind biedt de protagonist, die in geen van beide kampen zit, een alternatief. Ze zegt, als we nu iets nieuws bouwen – een soort hybride vorm, als alternatief op het essentialisme. Dat is een andere visie.'

Ze denkt dat ze met haar onderzoek iets nieuws heeft toegevoegd. 'Ik heb geprobeerd met anime verschillende aspecten van emancipatie te laten zien. Daar hebben theoretici het bijna niet over.'

Frutti di Mare

Even met de minister overleggen

DOOR MARLIES ROTHOFF 'Sorry dat ik later ben jongens!', begint minister van Buitenlandse Zaken Bert Koenders als hij later dan gepland de conferentiezaal in Den Haag binnen komt vallen. 'Excuses, we hadden problemen met een buitenland. En nee, het was niet Turkije.'

Er wordt gelachen en de minister neemt snel plaats. Samen met hoogleraar internationaal publiekrecht Nico Schrijver, die hun honoursproject begeleidt, is een groep van zo'n vijftien Leidse rechtenstudenten dinsdag naar Den Haag gekomen om voorstellen en uitkomsten uit hun onderzoek voor te leggen aan minister Koenders.

'Ik heb nog nooit een minister ontmoet, dus dat is wel bijzonder', zegt Wies van Dipten (21) voordat de bijeenkomst begint. 'Ik ben benieuwd hoe het gaat zijn en hoe hij op onze standpunten en vragen reageert. Er is ons gevraagd wat wij zouden veranderen als wij in de VN-Veiligheidsraad zouden zitten. De stelling van onze groep is dat het veto-recht van de zogeheten P5, de vijf vaste zetels in de Veiligheidsraad, moet worden ingeperkt.'

Ook Kimberley Muijster (20) is benieuwd: 'Ik heb er zin in. Het is toch wel bijzonder dat de minister tijd voor ons vrijmaakt ondanks het gedoe wat er nu is met Turkije en de verkiezingen.'

Vanachter hun microfoons mogen de

Bert Koenders: 'Ik ben het met jullie eens, maar aan VN-constructies verander je weinig.' Foto Marc de Haan

studenten alvast beginnen met vragen stellen aan de overige leden van de *taskforce*. 'Ik ben erg blij dat jullie hier zijn', verwelkomt Koenders hen even later. 'Het is belangrijk dat zulke jonge mensen zich nu al met de VN-Veiligheidsraad bezighouden.'

Van Dipten wordt door Schrijver aangewezen om de vetorecht-kwestie naar voren te brengen. De minister moet de studenten wel teleurstellen: 'Hoe erg ik

het ook met jullie eens ben dat het veto-recht anders kan, moet ik jullie helaas melden dat je zowel binnen als buiten de VN vrij weinig aan die constructies kunt veranderen.'

Er wordt verder gediscussieerd over de veiligheid van vrouwen, het klimaat en de rol van de raad bij conflicten. Hoewel de stellingen en vragen lastig waren, hielden de studenten zich goed staande. Tot slot krijgen ze zelfs het aanbod van

Koenders om concrete plannen voor veranderingen binnen de Veiligheidsraad aan te bieden later in het jaar. 'Dan zal ik er serieus naar kijken en misschien nemen we er wel een paar mee.'

'Dat was wel gaaf', zegt Nienke Peters (20) als de minister weer weg is. 'Het is leuk dat we er serieus over mogen nadenken. En daarnaast was het sowieso geweldig dat de minister tijd had, zo enthousiast was en serieus op ons inging.'

Nieuws

Geen Armin, wel Kraantje Pappie

Het jaarlijkse optreden van de Leidse top-dj Armin van Buuren op Koningsdag gaat dit jaar niet door. Van Buuren zegt een te volle agenda te hebben. Wie hem toch wil zien kan op 12 en 13 mei naar de Amsterdam Arena waar hij een soloshow gaat geven. Die op de dertiende was overigens al binnen tien minuten uitverkocht.

In plaats van Van Buuren komt er nu een festival op de Lammermarkt met de naam Jus d'Orange. Daar zullen de Latin-dj's Fiësta Macumba staan, Nederhopper Kraantje Pappie en een 'nog aan te kondigen' artiest.

Kamervragen over studieschuld

Kamerlid Michel Rog (CDA) heeft Kamervragen gesteld over de landelijke studieschuld aan minister Jet Bussemaker van Onderwijs.

De totale studieschuld is sinds 2015 opgelopen van 12 miljard tot 17,9 miljard. Rog wil van de minister weten of de stijging overeenkomt met de voorspellingen die het ministerie van Onderwijs deed met betrekking tot de invoering van het leenstelsel.

Ook wil hij weten hoe de studieschuld 'zich verhoudt tot de sociaaleconomische achtergrond van de student'. Daarnaast vraagt hij of het aflosquotum, wat op 86,4 procent staat, naar beneden moet worden bijgesteld, en wat de hogere studieschuld betekent voor de staatsschuld.

Tegen chronisch piekeren

Vrijdag 17 maart openen psychologen Yvonne Ludwig en Sabine van der Hulst een Piekerpoli in Leiden. Daarmee is de poli in Leiden de tiende in Nederland.

De poli biedt behandelingen aan voor chronisch piekeren, waar ruim 30 procent van de Nederlanders mee kampt. 'We leven in een prestatie maatschappij, waarin gefocust wordt op wat beter kan en wat we nog moeten bereiken. Dat kan piekeren in de hand werken', aldus Van der Hulst in het *Leidsch Dagblad*.

Overmatig piekeren kan uiteindelijk leiden tot ernstige psychische stoornissen, zoals een angststoornis of depressie. De Piekerpoli is erop gericht om zorg laagdrempeliger te maken en zo te voorkomen dat er een psychische stoornis ontstaat.

Lezingen over De Stijl

Omdat het honderd jaar geleden is dat het tijdschrift *De Stijl* in Leiden werd opgericht, komt Studium Generale met een lezingenreeks over de bijbehorende radicale kunststroming, die grote invloed had op zowel de nationale als internationale kunstwereld.

De lezingen gaan onder andere over de invloed van De Stijl op de kunst en architectuur, en over individuele kunstenaars Piet Mondriaan en Theo van Doesburg. De reeks loopt tot en met 17 mei 2017 en is gratis toegankelijk. Het programma staat op de website van de universiteit.

Meijerspenning voor Alfred van Staden

Alfred van Staden (1942), hoogleraar internationale betrekkingen, kreeg bij zijn afscheid vorige week de Meijerspenning toegekend. Het is een hoge onderscheiding die wordt uitgereikt bij bijzondere verdiensten die hebben bijgedragen aan de Rechtenfaculteit.

Bij zijn afscheid waren verschillende sprekers aanwezig, voornamelijk oud-collega's, waaronder voorzitter van de Eerste Kamer, Ankie Broekers-Knol. Van Staden heeft er een veertigjarige loopbaan opzitten, waarin hij onder andere decaan was, directeur van Instituut Clingendael en voorzitter van het Genootschap Internationale Zaken.

Vier ton voor aanpak werkdruk

Faculteit Geesteswetenschappen komt met actieplan

Het bestuur van Geesteswetenschappen heeft 394 duizend euro voor 2016-2017 beschikbaar gesteld om de werkdruk tegen te gaan.

DOOR MARLEEN VAN WESEL Faculteitsbestuurslid Menno Tuurenhout besprak vorige week in de raadsvergadering een voortgangsrapportage van het tienpuntenplan Werkdruk. 'We hebben gekozen voor de meest concrete actiepunten', zei Tuurenhout. 'Ik hoop dat mensen op een constructieve en rationele manier meedenken. We kunnen het niet verordineren.' De tien punten én drie zogenoemde *quick wins*, zoals het terugdringen van de verga-

der-frequentie en het mailverkeer, dienen vooral 'teneinde de eerste nood te lenigen', zo is in de rapportage te lezen. Er wordt ook een 'basis voor structurele veranderingen in 2017' in gereedheid gebracht.

De leden van de faculteitsraad hadden nog wel wat opmerkingen. Een van de tien punten is bijvoorbeeld dat wetenschappelijk personeel meer tijd moet krijgen voor onder meer subsidieaanvragen. Een actie om dat te bewerkstelligen, is een fonds om 'student-assistenten, research masters etc.' in te zetten voor 'onderwijsvervanging'.

'Onderwijs door studenten?' vroeg Anne Voskamp van studentenpartij BeP. 'Zit er controle op hoe dat onderwijs gegeven wordt?'

Tuurenhout meent dat het eerder om ondersteunend onderwijs zal gaan, onder verantwoordelijkheid van de docent. Personeelsraadslid Thomas Fossen spreekt dan weer zijn zorg uit bij het punt over de sabbaticalregeling. 'Het is mooi als de cursussen van een collega tijdens een sabbatical worden opgevangen.' Maar hij vreest dat andere taken toch nog over collega's verdeeld worden. 'Zo zorgt de sabbatical van de een, voor meer werkdruk van een ander.'

De werkdruk vormt al langer een probleem. Eind 2015, op een personeelsbijeenkomst bij Geesteswetenschappen over het onderwerp, barstte de bom. 'Al snel liep bijna iedereen weg', liet een anonieme medewerker destijds aan *Mare* we-

ten. 'We wilden ons helemaal niet opnieuw laten inventariseren, we wilden dat er nú iets zou gebeuren.'

Ook de studiecoördinatoren en -adviseurs hebben een extreem hoge werkdruk. Zo erg, dat er mensen ziek worden en uitvallen', zei raadsvoorzitter Jan Sleutels rond die tijd. 'Daar moeten nú al maatregelen genomen worden.'

'Er bleek geen behoefte te zijn aan een survey, maar juist aan concrete actie', constateerde Tuurenhout dan ook, die enkele maanden eerder het dossier al op zijn bord had gekregen.

Nadien stond *Plan van aanpak Werkdruk* verschillende keren op de agenda van de raadsvergaderingen, maar tot afgelopen week steeds achter gesloten deuren.

Met spoed gezocht: sportfaciliteiten

De Faculty of Governance and Global Affairs in Den Haag is naarstig op zoek naar sportfaciliteiten voor studenten. Het heeft haast, liet het bestuur vorige week weten tijdens de faculteitsraadsvergadering.

De faculteit groeit snel en onlangs werd het Wijnhavencomplex geopend. Het is lastig om voorzieningen voor studenten gelijke tred te laten houden met de groeisput. Vooral als het gaat om sportfaciliteiten, die biedt de faculteit nog niet aan.

Faculteitsraadslid Joost Rotteveel Mansveld wilde van het bestuur weten hoe het staat met de ontwikkelingen rond de mogelijkheden voor studenten om in Den Haag te sporten.

'We hebben echt nog de nodige gaten wat betreft de voorzieningen voor studenten en medewerkers', erkende Jolanda Riel van het faculteitsbestuur. 'We zijn echt bezig om meters te maken om het op te lossen. Er wordt volop aan gewerkt. En dat gebeurt met grote spoed. En dat is zeker het geval als het om sport gaat. Het heeft haast.'

De universiteit is naarstig op zoek naar een gebouw in Den Haag met voorzieningen voor studenten. 'Dat wordt wellicht een pand met een beperkt aanbod aan sportvoorzieningen. Maar wat in de omtrek van Wijnhaven leegstaat, zijn over het algemeen kantoren. De hoogte van de ruimtes in deze gebouwen is vaak beperkt. Dat is niet ideaal voor sport, maar we zijn aan het

NK-HONINGSLINGEREN

kijken of we een goede plek kunnen vinden.'

Er is volgens Riel ook iemand bezig om in kaart te brengen welke sportverenigingen er allemaal in Den Haag zijn. 'Deze persoon heeft

nu al een lijst van tien pagina's. We zijn echt aan het kijken bij welke sportverenigingen we de toegang makkelijker kunnen maken voor studenten. Geen sport zo gek, of je kunt het wel doen in Den Haag. En

het hoeft ook geen sport te zijn. Ik sprak gisteren nog iemand van de imkervereniging.'

Decaan Kutsal Yesilkagit: 'Dat zou je ook als een sport kunnen benaderen: "de snelste bij!"' **VB**

Ook op zondag gratis reizen

Het kabinet laat onderzoeken of het haalbaar is om studenten met een weekkaart ook gratis op zondag te laten reizen. Dat zou de druk op de maandagochtendspits wat moeten verlichten.

Studenten met een weekkaart reizen nu tussen maandagochtend vier uur en zaterdagochtend vier uur gratis en buiten deze periode met korting. Wellicht komt er nu ook zondag ruimte om gratis met een weekkaart te reizen, schrijft *Nu.nl*. Het is nog niet duidelijk of het dan alleen om de zondagavond

gaat, maar dat is wel waarschijnlijk.

Minister van Onderwijs Jet Bussemaker, staatssecretaris Sharon Dijksma van Infrastructuur en de ov-bedrijven willen bekijken of het reisrecht van de ov-weekkaart wat verruimd kan worden. 'Door meer flexibiliteit in het studentenreisproduct te brengen geven we studenten de mogelijkheid om te reizen op de tijdstippen die hen het beste uitkomen, zoals bijvoorbeeld de zondag. Tegelijkertijd geeft een dergelijke aanpassing verlichting van de spitsdrukte op de maandagochtend', laten de bewindslieden weten aan

nieuwswebsite Nu.nl

Een groot probleem is dat de NS te weinig treinen heeft om de stroom reizigers te vervoeren. Uiteraard zitten er ook veel studenten in de propvolle treinen, en op maandagochtend al helemaal. Vorig jaar maart ging NS-topman Rogier van Bortel nog langs bij hogescholen en universiteiten om te vragen of er niet wat geschoven kon worden met colleges. Met deze aanpak waren de studentenorganisaties LSVb en ISO niet al te blij. Het plan om het reisrecht te verruimen juichen zij echter toe. **VB**

Regels Airbnb

De gemeente Leiden overweegt Airbnb aan te pakken.

In Amsterdam heeft de populariteit van de site geleid tot overlast en verdringing op de huizenmarkt. Dat is in Leiden nog niet aan de orde, maar het zou fijn zijn als dat ook zo bleef, legde wethouder Robert Strijk uit aan het lokale radiostation *Sleutelstad*. 'We leggen aan de raad voor of we in Leiden alvast regels willen opstellen. We hebben al zoveel regels en we willen er minder, maar we zien ook dat als je ze niet hebt, dat tot overlast kan leiden.' Ook wijst hij verhuurders erop dat ze toeristenbelasting moeten afdragen. **BB**

Verwarring over huurtoeslag

Studenten krijgen rekeningen van honderden euro's

Huurders van DUWO hebben afgelopen week een beschikking van de Belastingdienst op de mat gekregen. In de brief staat dat ze de ontvangen huurtoeslag vanaf juli 2016 terug moeten betalen.

DOOR SUSAN WICHGERS Het gaat om huurders van onzelfstandige woningen: kamers zonder eigen voordeur, met gedeelde voorzieningen. De beschikkingen kunnen oplopen tot honderden euro's. Karmen Schrauwen (23, political science) kreeg afgelopen week ook een brief. 'Daarin staat dat ik honderd euro terug moet betalen, omdat ik vanaf juni

2016 geen recht meer zou hebben op huurtoeslag.'

Een telefoontje naar de Belastingdienst werkte alleen maar averechts. Schrauwen kreeg te horen dat ze zelfs het hele jaar geen recht heeft gehad op huurtoeslag omdat ze geen eigen voordeur had. Ze zou het dubbele bedrag moeten betalen. 'De kamers in ons studentenhuus staan gewoon aangemerkt voor huurtoeslag,' weet Schrauwen. 'Daar heb ik ook op gewezen, maar de Belastingdienst had er geen boodschap aan en raadde me aan om bezwaar in te dienen of te betalen.'

Eva Kruijt (19, sterrenkunde) heeft geen brief gekregen, maar kwam bij toeval achter de wijzi-

ging. 'Ik keek op internet bij Mijn Toeslagen. Daar zag ik ineens dat ik geen recht meer heb op huurtoeslag sinds 1 januari. Bij nabellen bleek dat ik ook het laatste half jaar van 2016 terug moet betalen.' De Belastingdienst vertelde Kruijt dat de verhuurder afgelopen februari heeft doorgegeven dat haar studentenhuus vanaf juni 2016 niet meer in aanmerking komt voor huurtoeslag. 'Bij huisvester DUWO wisten ze van niks, maar ze zouden het gaan oplossen. Ik heb daarna niets meer gehoord,' vertelt Kruijt.

Hans Pluim, vestigingsdirecteur van DUWO Leiden: 'Het enige dat we weten, is dat er een stuk of zeven mensen zich bij ons gemeld hebben

met een beschikking.' Daarvan is één zaak helemaal uitgezocht. 'Dat geval bleek een fout in de administratie van de Belastingdienst. DUWO staat hier totaal buiten,' meent Pluim. 'Het is voor ons uitermate lastig om op deze situatie te reageren. We kunnen niet al onze huurders gaan vertellen dat ze ten onrechte een beschikking hebben gekregen.'

De woordvoerder van de Belastingdienst ontkent dat het een fout in hun administratie betreft. 'In 2013 is de toepassing van de wet 'Basisregistratie Adressen en Gebouwen' aangescherpt. Gemeenten registreren alleen nog zelfstandige woonruimten. Deze operatie moest voor

1 januari 2017 gereed zijn.' Dat betekent dat alle kamers in een studentenhuus tezamen worden beschouwd als één eenheid op één adres, en er verwarring bij de Belastingdienst kan ontstaan over de samenstelling van een huishouden. 'Als een huurtoeslaanvrager er opeens een toeslagpartner of een medebewoner bij krijgt, kan dat er voor zorgen dat de huurtoeslag wordt verlaagd of zelfs stopgezet.'

De woordvoerder adviseert studenten die vermoeden dat ze onterecht een beschikking hebben gekregen om contact op te nemen met de verhuurder. Als ze daarna nog vragen hebben, kunnen ze bellen met de Belastingtelefoon.

De top moet nu worden opgepakt

> Vervolg van voorpagina

Van Reisen benadrukt dat het onderzoek etnografisch is. 'Maar het is belangrijk dat het nu juridisch wordt opgepakt. Er zijn nu genoeg aanknopingspunten. Laatst sloeg Europol zich op de borst voor het oppakken van een aantal figuren in de mensenhandel. Maar er hebben zóveel mensen mee te maken, dat het logisch is als er wat kleine visen worden opgepakt.'

'Het hele punt is dat die top moet worden opgespoord. Momenteel blijft het te veel hangen in de lagere regionen. In Cairo werden artsen gearresteerd wegens orgaanhandel, maar volgens onze bron niet de militaire top die ook betrokken was. En in het geval van Medhanie kun je je afvragen: hoe kwam het dat per ongeluk een vluchteling werd opgepakt? Wordt er een spelletje gespeeld?'

De internationale gemeenschap moet in actie komen, vindt Van Reisen. 'En dat is geen vrijwillige oproep. Een onderzoekscommissie van de Verenigde Naties concludeerde al dat er in Eritrea misdaden tegen de menselijkheid plaatsvonden. Dat had al besproken moeten zijn in de Algemene Vergadering van de VN. Wij concluderen nu bovendien dat die misdaden zich niet beperken tot Eritrees grondgebied. Wij pleiten voor een nieuwe com-

missie, met een breder mandaat, waarin de mensenhandel zelf wordt onderzocht.'

Maar ook als de mensenhandel er ooit wordt aangepakt, blijven talloze mensen getraumatiseerd achter.

'In de Sinaïwoestijn maakte de mensenhandel zo'n 25.000 tot 30.000 slachtoffers. Een kwart heeft het overleefd. Mede door de aandacht die het onderzoek opleverde, is die specifieke situatie na 2014 gestopt. De handel is verplaatst, naar een grote route van Soedan naar Libië, en naar de Middellandse Zee. Nu Europa die routes afsluit, vallen de handelaars nog sterker terug op afpersing. In totaal zijn er honderdduizenden mensen slachtoffer.'

De grootste zorgen van de onderzoekers gaan momenteel uit naar de laatste slachtoffergroep uit de Sinaï. 'Het is een vrij kleine groep van zestig mensen, die momenteel in Ethiopische kampen leeft. Een jongen die we daar spraken, is de helft van zijn schedel kwijt. Hij werd met zijn hoofd tegen de muur geslagen, en weer terug, en weer tegen de muur.'

Van Reisen: 'Het is zo ongelooflijk onvoorstelbaar dat die mensen nu verpieteren in kampen, zonder toegang tot medische en psychische hulp. Zij zouden recht moeten krijgen op asiel in Europa. En dan niet via een bootje over de Middellandse Zee, maar dankzij een humanitair visum.' **MVV**

Een onbedoeld effect van innovatie

'De mobiele telefoon maakt een vorm van mensenhandel en afpersing mogelijk, die tot 2009 nog niet bestond', zegt Van Reisen. Losgeld wordt via telefoons betaald en bovendien geeft iemands contactenlijst een idee hoeveel er geëist kan worden. 'Het is een onbedoeld effect van innovatie, met verstrekende gevolgen.'

Haar oratie als hoogleraar Computing for Society afgelopen vrijdag ging juist over de kansen die diezelfde digitale vernieuwingen bieden voor ontwikkelingslanden. 'Met behulp van big data kunnen lokale economieën gestimuleerd worden, en het kan bijdragen aan de gezondheidszorg.'

Als voorbeeld noemde ze The Zambia SmartCare Card en de India

SmartCard for Health. Vanuit die projecten worden niet alleen gegevens verzameld, er wordt ook financiële ondersteuning geboden voor gezondheidszorg aan arme mensen.

'Zo'n sprong voorwaarts is juist goed te maken in zogenoemde greenfields, die geen geschiedenis hebben met eerdere systemen. Zo'n smartcard, maar sowieso de centrale rol van mobiele telefoons, is in ontwikkelingslanden veel minder gebaseerd op computers.'

Voor ons onderzoek naar mensenhandel maken we ook gebruik van mobiele telefoons. En een promovendus probeert via digitale technieken hulp te bieden bij trauma's. Zo kan wat het probleem is, ook onderdeel worden van de oplossing.'

Kiezen, kleuren, vouwen, en daarna werd het proppen

Bewoners van een studentenhuus aan het Flanorpad stemmen bij het stemlokaal bij Leiden Centraal. Daar stonden woensdag lange rijen. Net als in de rest van Nederland leek de opkomst hoog te worden. Wil je weten hoe Leiden stemde? Kijk dan op www.marconline.nl. Foto Marc de Haan

Theater van de straat

'Over negen dagen ben ik niet dakloos meer', vertelt Marcel (53). 'Om half twee 's middags krijg ik de sleutel.' Vrijdag is hij te zien in de voorstelling *Zie je (mij) wel* van Theaterwerkplaats SMIT, in samenwerking met de Binnenvest, de stichting voor Leidse dak- en thuislozen.

'We maken voorstellingen met ervaringsdeskundigen', vertelt regisseur Sylvia Bos. 'We begonnen met sketches, die we speelden over onze eigen anekdotes', vertelt Vincent (30). 'Na maanden brainstormen heeft Sylvia al die verhalen verweven tot één verhaal, over de dakloze Joeri.'

Op het podium tijdens de repetitie raakt Joeri verstrikt in een bureaucratisch web. Voor allerlei zaken heeft hij een postadres nodig, en dat heeft hij nou net niet meer.

'In 2016 hebben we al verschillende uitvoeringen gehad', vertelt Marcel. 'Op de Leidse Hogeschool, maar ook voor het UWV en de sociale dienst.'

'Toen hadden we een hele rij deuren als decor, zodat je het heen-en-weer-gepingpong goed kon zien', zegt Roel (46). 'We dachten: nú krijgen we op onze kop. Maar ze staken de hand in eigen boezem. De burgemeester heeft het stuk trouwens ook gezien.

Hij was onwijs geïnteresseerd.'

Dat is allemaal alweer even geleden. Bovendien waren er ruim twee keer zoveel acteurs. Nu moeten ze met z'n zessen allerlei dubbelrollen spelen. Hier en daar moet Sylvia nog flink souffleren.

'Denk eens goed na...' zegt ze, als een van de spelers even stil blijft.

'Maar ik weet mijn tekst écht niet meer', stamelt hij.

'Denk eens goed na... Dat is je tekst!' roept Sylvia uit.

'Er is veel onwetendheid, zowel bij burgers als instanties, en een gebrek aan samenwerking. Daar willen we verandering in brengen', vertelt Vincent. Roel: 'We discussiëren na afloop vaak over wat het publiek zou doen, in zo'n situatie.' Marcel: 'Dan doen we een stukje opnieuw en mag iemand uit het publiek even meespelen.'

Eind 2015 belandde Marcel op straat. 'Ik raakte een beetje in een dip, waardoor het lang duurde voor ik actie ondernam. Na een maand was mijn geld helemaal op. Ik ging naar de de loting voor de nachtopvang. Vanwege het winterprotocol hoefde die nacht niemand buiten te slapen. En ik ben er niet meer weggegaan. Echt op straat heb ik nooit hoeven slapen.' Hij wijst op zijn kruk. 'Dat

zou ik ook niet kunnen.'

Roel en Vincent hebben wel op straat geslapen. 'Bij mij was het een samenloop van omstandigheden', zegt Vincent. 'Ik had schulden, werd uitgeschreven door de gemeente, wat mijn schuldenprobleem verergerde. Mijn uitkering werd stopgezet. Opnieuw aanvragen duurde vijf maanden, omdat ik intussen wel gewerkt had. Dat wilde het UWV eerst goed uitzoeken. In de opvang kwam ik mensen tegen die na een echtscheiding dakloos geworden waren. Of na een ziekte, of nadat ze hun baan kwijtraakten. Na negen maanden ben ik sinds kort niet dakloos meer. Thuisloos nog wel. Ik heb een kamer, in onderhuur, dus een postadres heb ik nog steeds niet.'

De tweede repetitie loopt diezelfde avond al tamelijk geolied. Op het *Rammstein*-nummer 'Los' komt Roel achter uit de zaal aangestormd. Joeri, nèt uit zijn huis gezet, klopt bij zijn buurvrouw aan, of hij misschien een poosje mag logeren. Ze twijfelt, tot ze deurwaarder Roel ziet. En zo begint de ellende. **MVV**

Theater de Generator, Vrijplaats, vrijdag 17 maart, 19.30, gratis/vrijwillige bijdrage

Achtergrond

Altijd dienstbare ploetermoeders

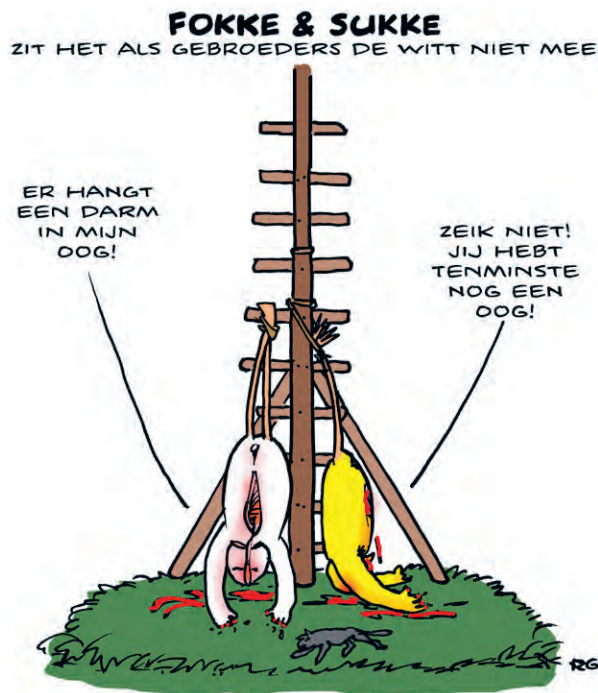
Fokke en Sukke-tekenaar over de vrouwen van de gebroeders De Witt

De echtgenotes van Johan en Cornelis de Witt waren 'haast met een halsband aan hun man verbonden', aldus historici Jean-Marc van Tol en Luc Panhuysen. 'Niet alleen hoe iemand danste, was van belang. Maar ook: wat doet haar vader?'

DOOR MARLEEN VAN WESEL 'Aan het begin van zijn carrière zou Johan de Witt een meisje zwanger gemaakt hebben', vertelt Jean-Marc van Tol. Dat verhaal dook op, op een pamflet uit 1672, een week na de moord op de gebroeders De Witt. Van Tol is, behalve tekenaar van *Fokke & Sukke*, historisch letterkundige. 'Ik heb het nagezocht in de archieven: allemaal onzin.' Zaterdag spreekt hij op een congres over de vrouwen rond Johan en Cornelis de Witt.

Tijdens het eerste Stadhouderloze Tijdperk (1650-1672) was Johan de Witt negentien jaar raadspensionaris, de belangrijkste ambtenaar, van Holland. 'Slechts een van de Zeven Verenigde Nederlanden, maar wel de invloedrijkste', zegt historicus Luc Panhuysen, die ook op het symposium spreekt. Kort nadat er met Willem III in 1672 weer een stadhouder was aangesteld, werden de broers vermoord door orangistische schutters. Een schilderij van de ondersteboven gehangen verminkte lijken staat in veel geschiedenisboeken.

Panhuysen behandelt in zijn lezing 'Tussen First Lady en ploetermoeder' de echtgenotes van de broers. 'Wendela Bicker, de vrouw van Johan, en Maria van Berckel, de vrouw van Cornelis, kregen veel kinderen, waarvan een aantal al vroeg overleed. Intussen

'De lijken van de gebroeders de Witt' geschilderd door Jan de Baen, en in de versie van Fokke en Sukke.

moesten ze een flink huishouden bestieren. Dat was wat van vrouwen in die tijd verwacht werd: veel kinderen baren en dienstbaar zijn.'

Wendela was wat dat laatste betreft wel typischer. 'Als vrouw van de raadspensionaris had zij een representatieve functie. Niet te slonzig overkomen dus, en geen domme dingen doen. Uit bewaarde brieven blijkt dat ze een beetje onzeker was, over haar onbenullige spelling. Mij viel op dat ze in de loop der jaren beter ging spellen. En er zitten juist heel mooie formuleringen tussen, vooral over haar liefde voor Johan. Maar ze

bleef zich haar hele leven excuseren. Ze legde haar echtgenoot ook niets in de weg. Wanneer hij maanden van huis was, schreef ze dat ze hoopte dat hij snel thuis zou zijn, maar vooral dat ze heel trots op hem was.'

Nee, dan Maria van Berckel. 'Niet alleen heb ik van haar nooit excuses gevonden voor haar schrijfstijl; zij tekende ook meerdere malen protest aan, als Cornelis naar de oorlogsvloot vertrok.' Toch was er ook bij dit echtpaar sprake van echte liefde, denkt Panhuysen. 'Cornelis kon nauwelijks staan, door de jicht aan zijn voeten. Zij zorgde ervoor dat er der-

tien hellebaardiers rond zijn fauteuil op het dek stonden, om hem te beschutten. En ze moffelde ook wel een zalfje voor zijn voeten in zijn bagage. Maar ze stelde wel de gezinsbelangen wat meer voorop.'

Van Tol richt zich in zijn lezing op de vrouwen in het leven van de jonge Johan. 'Samen maakten de broers een Grand Tour', vertelt hij. Een reis van twee of drie jaar, die veel jongemannen maakten. 'Ze gingen naar Frankrijk en ook nog even naar Engeland. Ik vermoed dat daar de eerste ervaringen met vrouwen zijn opgedaan. Dat hoorde er een beetje bij.'

'Jongeren uit die milieus kwamen elkaar vervolgens tegen bij huwelijksfeesten van anderen', vertelt Panhuysen. 'Daar telde niet alleen of iemand gracieus danste, maar ook: wat doet haar vader? Toen Cornelis met Maria trouwde, was nog niet duidelijk hoe belangrijk de rol van zijn familie zou worden. Dat gaf wat meer ruimte voor persoonlijke sympathie. Toen Johan trouwde, was hij al raadspensionaris.'

Van Tol: 'Johan zou ooit verloofd geweest zijn met Margaretha Tulp. Zij zou de verloving afgebroken hebben, omdat ze verliefd was op Jan Six, met wie ze later trouwde. Geert Mak, die het boek *De levens van Jan Six. Een familiegeschiedenis* (Atlas Contact, 2016) schreef, gelooft dat niet. Waarschijnlijk bleef het slechts bij een eerste kennismaking. En toen kwam hij Wendela tegen.'

Een gunstigere match voor zijn carrière, maar er was dus ook sprake van liefde. 'Toen Wendela in 1668 overleed, was Johan verpletterd', zegt Panhuysen. 'Zijn betere helft was gepampteerd, zei hij.'

Maria van Berckel overleed pas in 1706. 'Als getraumatiseerde weduwe moest ze bij de volgende raadspensionaris bedelen om geld, dat Cornelis de staat voorgeschieden had. In de zeventiende eeuw was je haast met een halsband aan je man verbonden. Als hij carrière maakte, nam hij je mee omhoog. Maar als hij viel, sleurde hij je mee.'

Congres: De vrouwen van Johan en Cornelis de Witt

Den Haag, Koninklijke Bibliotheek (i.s.m. Huygens Instituut en Vrienden van de Witt). Za 18 maart, 14.00 uur, €10, aanmelden via registratie@vriendenvandewitt.nl

Opinie

Laffe daad is te zwak bestraft

Bestuur van Quintus kijkt weg en maakt zichzelf totaal belachelijk

Na een paar maanden schorsing zijn de studenten die het Leidse gaybrapad bekladden al weer welkom op hun studentenvereniging. Het bestuur zou homofobie – ook een probleem binnen studentenverenigingen – veel serieuzer moeten nemen, vindt **Nick Tomberge**.

Een zebrapad mag best homoseksueel zijn, als het maar zwart-wit is. Het veelkleurige gaybrapad op de Nieuwe Beestenmarkt, dat blijkbaar al te opzichtig om aandacht vroeg, was voor leden van het Quintusdispuut Sjap Eijsdies bij oversteken al langere tijd een *pain in the ass*. Tijdens de kennismakingstijd, 16 oktober 2016, verfdén vijf aspirant-leden het pad rood. Een van hen trok zijn jas, vest en T-shirt uit. Te midden van dat zelfde monomane rood bracht hij met ontbloot bovenlijf en kaalgeschoren kop de Hitlergroet.

Vorige week stond op de voorkant van *Mare* dat de bekladders weer op Quintus mochten komen. Na een lang beraad was het bestuur eruit:

een snoepreisje naar het Anne Frank Huis en een jaarlijks dagje helpen op het COC. Op verdere vragen van de *Mare* kwam geen antwoord. ('Bekladders "gaybrapad" weer welkom', *Mare* 21, 9 maart)

De hele bestuurlijke bups was op een welverdiende vakantie. Hiermee maakt dit bestuur zichzelf totaal belachelijk. Toen voorzitter Van de Bovenkamp het volgens haar 'heel goed' verlopen gesprek tussen de eigen betrokken leden en het COC 'echt fijn' vond, wist ik dat zo iemand niet serieus genomen kan worden. Ik dacht al: dat is iemand die nadat een van haar leden het Amazonewoud in de fik heeft gestoken één verzoeningsbuxus plant. Antihomoseksueel geweld is in Nederland een structureel probleem. De studie *Als ze maar van me afblijven* (2009) van sociologen Buijs, Hekma en Duyvendak laat zien dat de positie van homoseksualiteit onder corporale studenten problematisch is. Maar Quintus kijkt weg.

Er is een maatschappelijke druk op homoseksuelen om zich aan te passen aan de dominante heteroseksuele samenleving. Niet te vrouwelijk/mannelijk doen, niet zoenen in het openbaar, niet hand in hand lopen.

Moderne homonegativiteit keert zich tegen zichtbaarheid. In 2006 publiceert het Sociaal en Cultureel Planbureau een onderzoek naar acceptatie van homoseksualiteit in Nederland. De titel *Gewoon doen* is veelzeggend. Een kleurig zebrapad schiet al snel in het verkeerde keelgat.

Uit gesprekken met mannelijke, homoseksuele leden van studentenverenigingen – waaronder Minerva en Quintus – blijkt dat homoseksualiteit bij corporale verenigingen problematisch is (Buijs, Hekma & Duyvendak 2009). Vrouwelijk gedrag van homo's leidt binnen de vereniging tot reputatieschade. De meesten gaven aan zich in de eerste periode bewust mannelijker te gedragen. 'Op de sociëteit doe je normaal.' Een van de studenten vermeldt bovendien dat dispuuten niet met homoseksualiteit geassocieerd willen worden. 'Bij ons op de vereniging was een dispuut met twee homo's en dat dispuut werd absoluut niet serieus genomen. En je wilt toch graag bij de wat hoger aangeschreven dispuuten.'

Daar staat hij met gestrekte arm op dat eentonig rode zebrapad. Door zich op heldhaftige, symbolische wijze af te zetten tegen de homo heeft

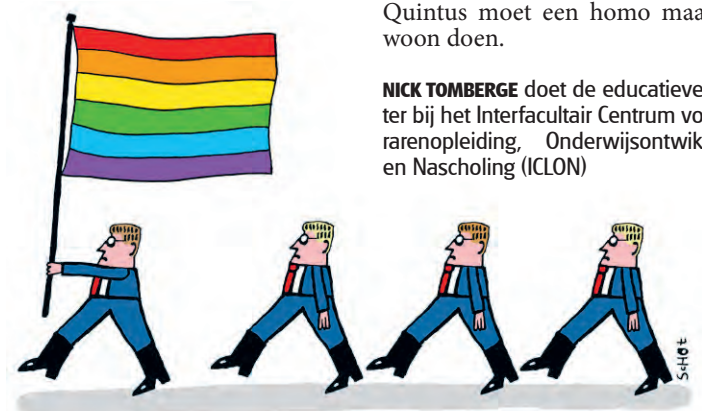
hij binnen het groepje zonder meer de stoerste status verworven. 'Het plegen van antihomoseksueel geweld kan een effectieve manier zijn om respect en een mannelijke status te verkrijgen voor wie dat op legale wijze niet lukt.' Er wordt gefilmd. Het moet bewaard, want later is de studententijd de leukste tijd van je leven. Op het gezicht van de cameraman verschijnt een lach.

Ze waren het snel eens geweest. Die Hitlergroet was onontbeerlijk. Een niet te missen verwijzing naar

nazi-Duitsland, waar ze de openlijke homoseksuele cultuur ook zo aanstootgevend vonden. Een veelkleurig homopad ging er bij Hitler beslist niet in. Gestapo-chef Himmler zag in homo's gedegeneerde exemplaren en een gevaar voor het zuivere, Arische ras. Lesbische vrouwen en homoseksuele mannen konden alleen verborgen uiting geven aan hun gevoelens. Met wat verf en een Hitlergroet stopten de studenten de homocultuur opnieuw in het domein van het verborgene.

Het is onvoorstelbaar dat zo'n laffe daad zo zwak wordt bestraft. Bij Quintus moet een homo maar gewoon doen.

NICK TOMBERGE doet de educatieve master bij het Interfacultair Centrum voor Lerarenopleiding, Onderwijsontwikkeling en Nascholing (ICLON)

Zonder benzine doe je zo

Hoe gaan we straks schoon van A naar B?

Als de mensheid wil afkicken van de fossiele brandstoffen moet het transport flink op de schop. Fysicus Jo Hermans schetst scenario's voor de toekomst.

DOOR BART BRAUN Ooit raakt de olie op. Voorspellingen over wanneer dat precies gebeurt sloegen tot nu toe telkens de plank mis, maar hoeveel nieuwe bronnen en techniek we ook ontwikkelen: de voorraad is eindig. Het zou zelfs kunnen dat we besluiten om olie en aardgas gewoon in de grond te laten zitten. De zorgen over het klimaat worden immers steeds groter. Dat wordt afkicken.

Sorry, toekomstige generaties, maar we stonden strak van de fossiele brandstoffen. Er zijn mensen die denken dat de overgang een eitje wordt; dat we onze stinkende uitlaatgassen graag inruilen voor iets hippers en schoners. Het Stenen Tijdperk eindigde ook niet wegens een gebrek aan steen, zeggen ze dan. Die mensen gaan voorbij aan de fysisch-chemische werkelijkheid van onze maatschappelijke crack.

Als je gaat kijken naar de alternatieven, dan is niets zo gemakkelijk als fossiel, vat natuurkundige Jo Hermans het samen. Sinds zijn emeritaat schrijft Hermans regelmatig over energievraagstukken. In zijn boek *Energie Survival Gids* bijvoorbeeld, en recent in het tijdschrift *MRS Energy & Sustainability*, over transport. Het afkicken van fossiele brandstoffen zal het meeste pijn doen in de transportsector, goed voor twintig procent van het wereldwijde energiegebruik. De stroom uit het stopcontact zou je met grote investeringen fossielvrij kunnen maken. Bij transport is echter het hele punt dat je niet vast zit aan een stopcontact. 'We zijn gezegend met benzine', aldus Hermans. 'Alle andere opties zijn onhandiger, duurder, zwaarder of gevaarlijker. De energiedichtheid van vloeibare brandstof is enorm hoog. Zodra je met gassen gaat werken, wordt het meteen een stuk moeilijker.'

Nu zou je benzine ook zelf kunnen maken. Chemici slagen er steeds beter in om CO₂ uit de lucht met behulp van stroom om te zetten in andere koolstofverbindingen, en daarvan zou je weer brandstof kunnen maken. Vooralsnog werkt dat echter alleen op laboratoriumschaal, en is het nog te veel te omslachtig voor een tankstation. Planten zetten van-

zelf al CO₂ om in meer plant, maar ook aan biobrandstoffen kleven flinke nadelen. Als je gewassen gaat verbouwen om brandstof van te maken, kan er op die grond geen eten groeien. Ook de zogeheten tweede generatie biobrandstoffen, waarbij oneetbare plantenresten worden omgezet in brandstof, kampt met problemen. Als boeren die resten op het land laten liggen, helpen ze de erosie voorkomen en zijn ze voer voor micro-organismen in de bodem. Als je ze in plaats daarvan naar de biofuel-fabriek brengt, krijg je netto juist meer CO₂ in de atmosfeer, aldus een Amerikaanse studie uit 2014.

Hermans voelt dan ook meer voor auto's met accu's. 'Dan loop je tegen de technische beperkingen aan, maar die beperkingen schuiven op. Lithium-ion-accu's worden steeds goedkoper, en de opslagcapaciteit steeds beter.' Een accu moet natuurlijk worden opgeladen, maar dat kan ook met groene stroom. Het grote probleem: accu's zijn zwaar. Een Tesla model S weegt bijna twee keer zoveel als een benzineauto, en dat komt vooral omdat er meer dan vijfhonderd kilo aan batterij in zit. Hoe zwaarder je voertuig, hoe meer energie het kost om het vooruit te krijgen. Voor vrachtverkeer op batterijen moeten de accu's dus nog wel stukken beter worden.

Is er genoeg lithium op de we-

reld om honderden miljoenen accu-auto's te maken? Wie antwoord zoekt op die vraag, belandt net als bij olie in een groot welles-nietes-spelletje over bewezen voorraden, onbewezen voorraden, economisch winbaarheid en veranderingen daarin. 'Ik weet het niet', zegt Hermans eerlijk. 'Maar in principe kun je lithium recyclen, en fossiele brandstoffen in elk geval niet.'

Vliegen op accu's is om dezelfde reden onhaalbaar. Het gewicht van een Boeing 747 die klaar is voor vertrek, bestaat al voor de helft uit brandstof. Als je hem net als die Tesla twee keer zo zwaar maakt door er accu's in te stoppen, kan hij niet meer opstijgen en moet je er nog meer accu's in stoppen. Hermans vermoedt dat waterstofgas een beter alternatief is. Je kunt winnen uit water, door er een stroompje doorheen te jagen. Als je het verbrandt, krijg je weer water. Het probleem met gas is echter dat het gasvormig is: onder normale druk zitten er

veel minder moleculen gas in een bepaald volume dan in datzelfde volume aan vloeistof. Eén liter waterstofgas levert daardoor ongeveer een duizendste van de energie van een liter kerosine.

Daar kun je drie dingen aan doen. Je kunt het gas laten absorberen door een metaal. Je kan zo verrassend veel waterstof kwijt, maar het metaal is veel zwaarder dan het gas dat je wilt opslaan, en het hele punt van vliegtuigen is nu juist dat ze licht moeten blijven.

Je kunt het gas samenpersen: als je de druk twee keer zo hoog maakt, passen er al twee keer zoveel moleculen in een liter. Daar zit wel een limiet op: hoe sterker je samenperst, hoe meer energie dat kost. De opbrengst wordt juist steeds kleiner: op een gegeven moment gaan de moleculen elkaar toch in de weg zitten. Maak je de druk zevenhonderd keer zo groot, dan zit er niet meer zevenhonderd keer zoveel waterstof in je tank, maar ongeveer twee derde daarvan. Om het onder die druk te houden, heb je bovendien een behoorlijk stevige opslagtank nodig. Die is ook al gauw veertig keer zo zwaar als het waterstof dat erin zit. 'Voor bussen en trucks zou het een optie zijn', aldus Hermans.

Voor vliegtuigen is vloeibaar waterstof een interessante optie, meent de fysicus. Waterstof wordt vloeibaar bij zo'n 250 graden onder nul. 'Als je het eenmaal vloeibaar hebt, stop je het in een geavanceerde thermosfles, er daarin staat het dan gewoon te koken.' Hoe hoger de temperatuur buiten de opslag, hoe sneller je waterstof weg is gekookt.

Dit is dus volkomen ellendig bij

gebruik in auto's, maar bij vliegtuigen is het probleem minder groot. Eenmaal opgestegen is de buitentemperatuur zo'n vijftig graden onder nul; dat scheelt al. Als je auto elke dag een paar procent van zijn brandstof kwijt zou raken door verdamping, is dat een probleem. Een vliegtuig vliegt echter maar een paar uur tot de landing, en moet toch al voor elke vlucht tanken.

Dat tanken gebeurt bovendien door professionals. Wel zo handig bij het toch wat riskante waterstof. Hermans: 'In mijn onderzoekstijd gebeurde er ongeveer eens in de tien jaar een ongeluk met vloeibaar waterstof. Ik zou de omgang ermee niet aan de klanten van een tankstation overlaten. Maar de mensen op een vliegveld kun je hiervoor trainen.'

Ook voor de vliegtuigmaatschappijen heeft vloeibaar waterstof een groot voordeel: een kilo vloeibaar waterstof levert drie keer zoveel energie als een kilo kerosine. Een waterstofvliegtuig zou wel eens lichter en dus zuiniger kunnen zijn. Heel veel ervaring hebben we er niet mee: de Russische fabrikant Tupolev heeft er ooit een gebouwd, vlak voor de val van de Sovjet-Unie. Het toestel heeft slechts vijf vluchten op vloeibaar waterstof gemaakt, vooral omdat die brandstof zo duur en moeilijk verkrijgbaar was. 'Niets kan op tegen de lage prijs en het gemak van kerosine', aldus Hermans. 'Het zou dan ook verstandig zijn om de beschikbaarheid ervan zo lang mogelijk te rekken, en onnodige vlieguren te ontmoedigen. Als het ook maar enigszins politiek haalbaar was, zou je een wereldwijde belasting op kerosine willen heffen.'

In oude benzineclames stonden zelfs dieren strak van de fossiele brandstof.

Rijden op de zon

De zon levert de aarde enorme hoeveelheden energie, maar die is wel uitgesmeerd over de halve aarde waar het op dat moment dag is. Per vierkante meter is het niet zoveel. Bij lange na niet genoeg om een auto op te laten rijden, in elk geval. Zelfs als zonnepanelen 100 procent effectief zonne-energie zouden omzetten in stroom – en 30 procent is al heel wat – heb je zo'n vijftien vierkante meter nodig als je in een normaal formaat auto 130 wil rijden op de snelweg. De zonne-races winnende auto's van de TU Delft en Universiteit Twente lijken dan ook meer op een omgevallen zeilbootje dan op een auto: alles is opgeofferd aan aerodynamica en panelen.

De TU Eindhoven werkt juist aan een gezinsauto op zonne-energie. Ook

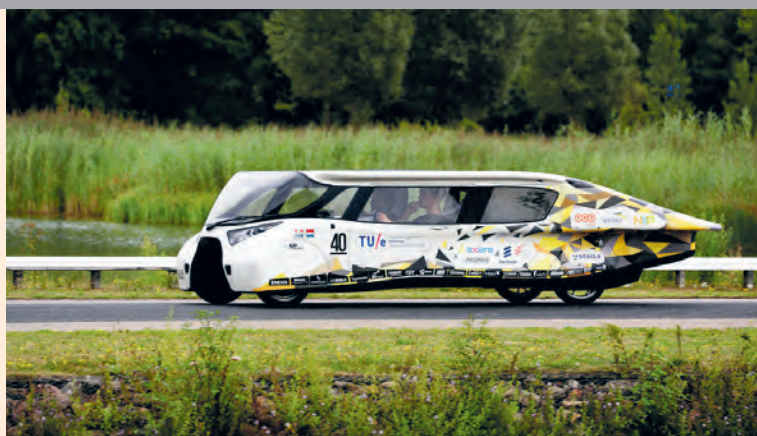

Foto Bart van Overbeeke

daar zijn offers gemaakt: de Stella Lux is extreem laag en heeft flinterdunne stoelen. Op een heldere dag kan ze rijden zonder de accu leger te maken, zolang je tenminste niet harder wil dan 43 kilometer per uur. Voor hogere snelheden is de accu nodig,

maar die laadt zichzelf op als de auto stil staat. Is de accu vol, dan pompt de auto draadloos de stroom naar je huis, net als een zonnepaneel op je dak. Een zonneauto kán dus wel, maar je moet er wel wat comfort en rijgemak voor opofferen.

Moraal kan prima zonder religie

Geloven in Welk Opperwezen Dan Ook is echt niet zaligmakend

Natuurkundige Tjerk Oosterkamp vertelde waarom hij het christendom als noodzakelijke aanvulling op de ratio ziet. Student **Matthijs van der Laan** wijst hem terecht.

Hoogleraar experimentele natuurkunde Tjerk Oosterkamp reageerde vorige week op een debat over religie tussen komiek Arjen Lubach en politicus Gert-Jan Segers ('Waarom ik niet in elfjes geloof, *Mare* 21). Oosterkamp maakt daarin dezelfde fout als Segers in het debat: het gebruik van een niet-bewijsbare god ter onderbouwing van een sociaal systeem.

Laat ik allereerst duidelijk maken dat ik Oosterkamp absoluut zijn geloof niet wil afnemen. Ik ken mensen die ondanks empirisch bewijs gelooft dat Sparta de beste voetbalclub van Rotterdam is en daarvan erg gelukkig lijkt te worden. Het troostende gevoel dat bij dood en verlies uit het geloof wordt geput is bijna jaloersmakend. Zelf denk ik aan de dood als aan mijn studieschuld: erover peinzend vliegt de paniek me aan. Daarna doe ik vervolgens weer zo hard mogelijk alsof deze niet bestaat.

Hoewel ik het pertinent oneens ben met Oosterkamps notie van identiteit als vastomlijnd en onveranderlijk, is mijn grootste wrevel niet zijn persoonlijke beleving van het geloof. Mijn probleem zit in het niet los van elkaar kunnen zien van de persoonlijke godsbeleving en het sociale systeem religie.

Omdat de natuurkunde hem geen inzicht geeft in het verschil tussen goed en kwaad, ziet de hoogleraar een valide oplossing in de moraliteit van het christendom. Aangezien er in het hart van deze moraliteit een eeuwig wezen schuilt, kunnen we er vanuit gaan dat deze moraliteit even eeuwig en onveranderlijk is als dit wezen. De praktijk en de geschiedenis wijst echter uit dat de christelijke moraal even veranderlijk en wispelturig is als de seculiere. Dit komt doordat deze moraal het resultaat is van het sociale systeem religie, en niet afkomstig is van een bovennatuurlijk wezen. Het idee dat een moraal niet mogelijk is zonder zo'n wezen is onjuist.

Laat ik beginnen met Oosterkamps verwarring van staten op a-religieuze grondslag, zoals Nederland en 23 andere EU-landen, met staten op anti-religieuze grondslag. Ook kunnen we ons afvragen in welke mate de persoonsverering in de staten die hij noemt (Hitlers Duitsland, Stalins Rusland en Mao's China) een religieus bijmaakje heeft. Dat trucje kunnen we natuurlijk ook zelf toepassen. Bij staten op religieuze grondslag denk ik bijvoorbeeld aan het Europa onder de Spaanse Inquisitie of aan Centraal Afrika onder The Lord's Resistance

Deelnemers aan de verkiezing van de *Hunky Jesus*, die jaarlijks wordt georganiseerd door de *The Sisters of Perpetual Indulgence*, een groep homoactivisten in San Francisco.

Army. En dan heb ik het alleen nog maar over het christendom.

De 'onmiskbare rol ten goede' die het christendom volgens Oosterkamp gespeeld zou hebben, waarbij hij het ontstaan van ziekenhuizen, de behandeling van minderheden, en de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens als voorbeelden noemt, is makkelijker te weerleggen dan te bewijzen. Het begin van aan godsdienst verbonden ziekenhuizen vinden we vóór de christelijke jaartelling bij de oude Grieken en Egyptenaren. Hoewel religieus georganiseerd, zijn ziekenhuizen ook in de Middeleeuwen geen puur christelijke aangelegenheid: ook in India en de Arabische wereld zien we ze opduiken. Moderne ziekenhuizen vloeien pas in de achttiende eeuw voort uit de Verlichting, en zijn seculier van aard.

Het verlichtingsdenken staat tevens aan de oorsprong van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, opgesteld na de Tweede Wereldoorlog en beïnvloed door tal van seculiere en niet-seculiere denkers. Uit welk Bijbelboek Oosterkamp het directe verband tussen het christendom en deze verklaring heeft getrokken is mij een raadsel. Een eerlijke behandeling van minderheden is in het christendom niet of nauwelijks aan de orde geweest: door de geschiedenis zien we een spoor van antisemitisme, vervolging van moslims, protestanten, katholieken, katharen, heidenen, atheïsten, wetenschappers en homoseksuelen.

Maar stel dat we aannemen dat het geloof wel degelijk de verantwoordelijkheid draagt voor deze positieve ontwikkelingen? In dat geval mogen we redelijkerwijs aannemen dat het ook rekenschap geeft wat betreft de minder positieve ontwikkelingen. Denk bijvoorbeeld aan de rol van het christendom met betrekking tot de kruistochten, het aanwakken van de aids-epidemie in Afrika, kindermisbruik, en de systematische onderdrukking van de vrouw.

De moraal binnen een religieus sociaal systeem is even veranderlijk als een moraal daarbuiten: niet zaligmakend, niet eeuwig, en niet berustend op iets anders dan cultuurgebonden menselijke afspraken. Gelukkig maar! Zo kunnen zaken waarmee we het niet langer eens zijn rustig worden afgeschaft.

Het is prima om te geloven in Welk Opperwezen Dan Ook, of dat nou is omdat je zo bent opgegroeid, het wezen charismatisch vindt, of omdat er iets terugpraat als je je ogen sluit vlak voordat je gaat eten. Het is minder prima om anderen om die redenen een sociaal systeem op te leggen.

MATTHIJS VAN DER LAAN volgt de researchmaster Literary Studies

de
Kattekop
kinderdagverblijf

2016 REGIO AWARD WINNAAR ZUID HOLLAND*

Ouders beoordeelden het dagverblijf in een onafhankelijk onderzoek met een **9.3** 268 reviews

Al ruim 35 jaar hét kinderdagverblijf exclusief voor medewerkers en studenten van de Universiteit Leiden en gelieerde instellingen. Op loopafstand van station Leiden C.S. Open van 07.30 uur – 18.30 uur.

Meer informatie
www.dekattetekop.nl | tel. 071 517 6363

Brief

In deze rubriek kunnen lezers in maximaal 300 woorden reageren op artikelen in *Mare*. De redactie behoudt zich het recht voor bijdragen in te korten of te weigeren. Over weigering wordt niet gecorrespondeerd. Mail naar redactie@mare.leidenuniv.nl

Annie Romein Verschoorlezing

Mijn vrouw en ik waren op woensdagavond 8 maart in het Academiegebouw bij de Annie Romein Verschoorlezing. Die werd gegeven door Sheila Sitalsing en had 'De Boze Vrouw' als thema. Als referent trad Aminata Cairo op als medewerker van het *diversity and inclusion office* van de universiteit.

Het was een boeiende avond met een bomvolle zaal en met publiek uit het hele land. Maar in praktisch opzicht ging er veel mis. Sheila Sitalsing is niet groot van stuk, ze stak met haar

hoofd maar net boven de rand van het spreekgestoelte uit. Ik vond dat gênant. Kan in zo een geval niet een verhoging worden aangebracht? Dat geeft de spreker een betere positie tegenover het publiek.

Maar ernstiger waren de problemen met de geluidinstallatie. De twee spriet-microfoons wisten haar stem maar nauwelijks te versterken. Van aanwezigen die meer naar achteren zaten, hoorde ik dat ze de hele avond niets hebben kunnen verstaan. Luisteraars met een

gehoorapparaat hadden ook niets aan de ringleiding, want die functioneerde niet.

En dat was nog niet alles. Bij de discussie moesten vragenstellers het zonder microfoon doen omdat de Eerste en Enige Leidse Universitaire Handmicrofoon een verdieping hoger in gebruik was. Ik heb me die avond diep over mijn universiteit geschaamd.

HELIAS A. UDO DE HAES
emeritus hoogleraar milieukunde

De Rambo van de VOC

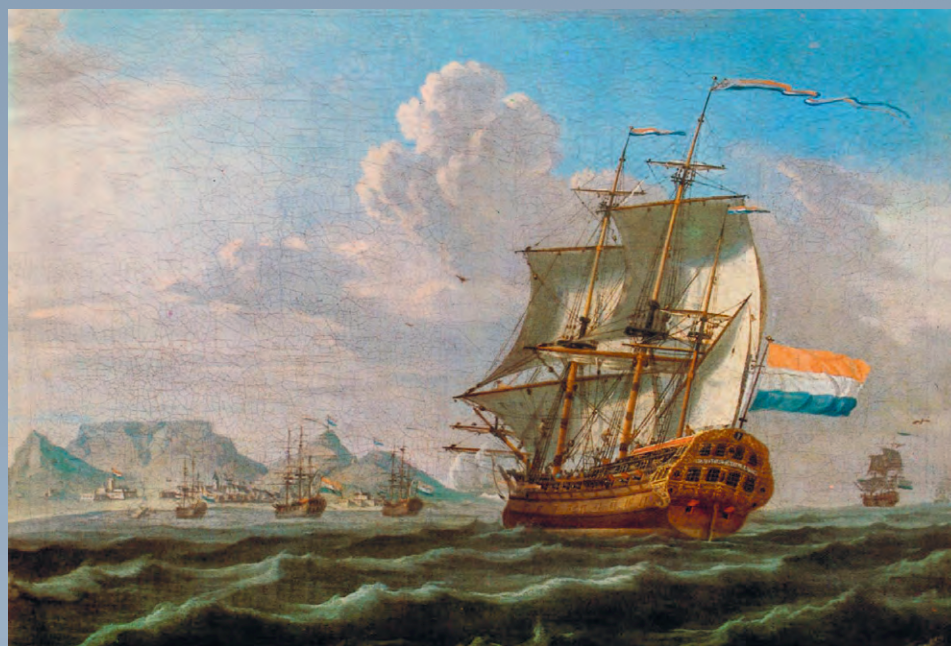
Dagboek van de Zwitserse huurling Elie Ripon vertaald

Hoewel hij het met de waarheid niet altijd even nauw nam, is het dagboek van de Zwitserse VOC-officier Elie Ripon toch van historische waarde. 'Geen lectuur voor weekhartigen', waarschuwen de vertalers.

DOOR VINCENT BONGERS 'De Spaanse kapitein Diego de Fonte viel mij onstuimig aan. Wij streden geruime tijd. Tot de haak van zijn helmbaard brak, langs de mijne gleed en mij in de buik trof, zodat de ingewanden mij tot aan de dijbeen bungelden. Ik sprong weer op en gaf hem een slag onder zijn helm en doorkliefde hem de strot, waardoor hij ter aarde stortte. Ik trok mijn sabel en sloeg hem het hoofd af.' Zo beschreef Elie Ripon in 1621 de hevige strijd die de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC) op de Molukken voerde met de Spanjaarden.

Ripon was een Zwitserse huurling die drie jaar eerder in dienst van de VOC was getreden en diende onder Jan Pieterszoon Coen, de beruchte gouverneur-generaal en stichter van Batavia. Zijn dagboek, dat de periode 1618-1626 beslaat, is onlangs in het Nederlands gepubliceerd door emeritus hoogleraar geschiedenis Leonard Blussé en Jaap de Moor, oud-docent van de Universiteit Leiden en tegenwoordig onderzoeker bij de sectie militaire geschiedenis van de Landmacht.

Het is wel oppassen geblazen met de beweringen van de kapitein. Hij zuigt nog wel eens wat uit zijn duim. Een bezoek aan de berg Ararat, bijvoorbeeld, waar hij resten van een schip vindt, maar er niet van overtuigd is dat die daadwerkelijk aan de Ark van Noach toebehooren. Ook spot hij reuzen op een eiland, en beweert hij dat een slavin op de Molukken die verkracht is door een aap, negen maanden later 'twee monsters

Anoniem schilderij VOC-schip in de buurt van Kaap de Goede Hoop, uit 1762.

had voortgebracht; half aap, half mens.' Maar veel wat Ripon schrijft sluit juist weer wel aan op andere bronnen die de historici tot hun beschikking hebben.

De memoires van de officier zijn 'geen lectuur voor weekhartigen', aldus de historici. De *body count* is enorm hoog en het geweld extreem. Als Ripon op Java op gewapende lieden stuit die vee van de Compagnie hebben gestolen, jaagt hij ze met zijn mannen haast allemaal over de kling. 'Daarna liet ik het rechteroor van de vijand afsnijden, omdat de hoofden te zwaar waren om naar de stad te vervoeren.' De contente gouverneur-generaal geeft de soldaten vervolgens een premie per oor.

Maar Ripon is niet steeds in Rambo-modus. Hij neemt ook uitgebreid de tijd volkeren en de natuur te beschrijven. Zo verwondert hij zich over een enorme wurmslang van wel 45 voet op de Banda-eilanden. Als het lukt het beest te doden vindt Ripon een net opgepeuzeld een wild zwijn én de resten van zijn hond terug in de ingewanden. Zowel het zwijn als de slang eindigen in de kookpot.

Speciale aandacht heeft hij voor de amoureuze activiteiten van dames. De vrouwen op Timor zijn 'erg mooi en blank', noteert hij. 'Ze zijn zo vrijpostig dat zij de (VOC)-mannen vragen met hen naar bed te gaan in ruil voor een naaldje of een stukje koraal. Ze zijn erg dol op kloeke kerels.' Zijn conclusie: 'Het is het verfoeilijkste land dat ik ben tegengekomen in deze contreien.'

Op het eiland Formosa, het huidige Taiwan, krijgt Ripon een slaapplek aangeboden. De hoofdmans stelt voor een vrouw te leveren die als matras zal dienen. Dat gaat de kapitein te ver en hij kletst zich daar onderuit.

De avonturen van Ripon beginnen ver van de tropen. Hij gaat eerst naar het eiland Spitsbergen om daar de walvisvaart te volgen. Maar als hij ziet hoe een bloedende walvis met de staart een sloep versplintert, waarbij een van de jagers omkomt, heeft hij er genoeg van. 'Ik wenste me op de hoogste berg in Zwitserland.'

Hij besluit naar Indië te vertrekken en monstert aan op het VOC-schip 'Delft'. En route schrijft hij over vliegende vissen – 'die prima smaken' – en

het kapen van een Portugese pinas. Na een fel gevecht worden de Portugezen verslagen. Met gevangenen en kostbare gestolen handelswaar aan boord zet de Delft koers naar Kaap de Goede Hoop, de pleisterplaats richting de Oost.

Als de ankers in Zuid-Afrika weer gelicht worden, vergiften de gevangenen het drinkwater van de bemanning met een plant die ze op de Kaap hebben aangetroffen. De zee mannen gaan trippen en beweren dat de zee 'een grote weide was'. 'Zet hem op!' daagden ze elkaar vervolgens uit. 'Wie is het eerste aan land?' Het lukt echter om de Portugese 'belhamels' in de kraag te grijpen en een ramp af te wenden. De samenzweerders helpen ze 'naar de andere wereld door ze in zee te gooien'.

Eenmaal in Indië gaat het er hard aan toe in de gevechten tegen de Javanen. Als er een kanon ontploft, beschrijft Ripon droogjes dat de hoed van zijn hoofd wordt geblazen. 'Een andere brok van het kanon rukte mijn rapier (een zwaard, red.) van mijn zijde.' Het rondvliegende steekwapen 'beroofde een slaaf naast mij van zijn arm, waarop hij dadelijk overleed'.

Het dagboek werpt nieuw licht op de totaal mislukte bestorming van het Portugese fort op Macau, tegenwoordig Chinees grondgebied. De lezing was dat een welgemikt schot van een jezuïet het Hollandse kruut deed ontploffen, met als gevolg chaos en veel doden. Maar volgens Ripon gaat de munitie de lucht in door een 'onhandige' actie van een Japanse huurling. De VOC-soldaten moeten zich vervolgens het vege lijf zien te redden. 'Ik sprong in het water en zwom naar de sloep. De kogels floten om mij heen als hagel', schrijft Ripon. Dit alles nadat hij nog even snel een Jezuitenpriester heeft doorboord. Want zelfs op de vlucht gaat het moorden door.

Leonard Blussé en Jaap de Moor
Een Zwitsers leven in de Tropen.

De lotgevallen van Elie Ripon in dienst van de VOC (1618-1626) Prometheus, 304 pag., € 24,95

De stad Macao (ca. 1665) Tekening Johannes Vingboons

Protest formulas

Mobiles expose the maths behind protest marches

Student protest in South-Africa, in 2016. 'Let's say I want to organise a protest march: should I rent vans, or should I call people?'

Where do protesters come from? Sociologist and mathematician Vincent Traag has produced mathematical models based on data from mobile phones.

BY BART BRAUN Somewhere, in a certain country, at least 39 protest marches were held in one year during the last decade. Some of them might even have been riots – the information is not very specific. But why the protests were held is a secret, and so is the number of people who took part. However, we do know this: 1,105 mobile phones were on during the largest of the gatherings.

All that Vincent Traag will say about that country is that it is somewhere in Africa. The researcher from Leiden's Centre for Science and Technology (CWTS) cannot divulge how he came by the mobile phone data. "I would really like to publish everything, but that's not possible with a subject as sensitive as this. That's why we're very cautious about where and when it happened too. We'd hate it if anyone with malicious intent got their hands on that information somehow."

"In my previous studies on mobile phone data", he adds, "we could reveal which country we had researched and in which period, but we still faced the same problem: we can't release the data. Not all academic journals are happy with that, but luckily it wasn't a problem for *Physica A*."

In that journal, Traag, who trained as a sociologist and mathematician, describes a number of theoretical models for protest marches based on the African data. "I have done things with telephone data before, but many social scientists thought the subjects – such as the

number of concert-goers or the size of an audience at a football match – were not very relevant. They are interested in demonstrations, but it's hard to obtain any data about that sort of thing. It's difficult to make estimates of how many people were at a given place – just look at the discussion about Donald Trump's inauguration – but my approach helps us to acquire more insight into such events."

The revelation that distance has a very large impact on protest marches is a prime example, as Traag explains: "It's immediately obvious from our data, but the question is how best to convert it into formulas." An exponential formula with a "half-life distance" seems to describe the data quite well. It means that that for every nine kilometres, the chances of a person attending diminish by fifty per cent.

There are two possible explanations. The first is that protesting is primarily a social activity: research on demonstrations shows that people almost always only attend if someone else has asked them along. If Dutch scientists were to organise a March for Science in Amsterdam, you would be more likely to hear about it if you lived in Amsterdam than if you lived in Terneuzen, Zeeland. The second reason for distance's large influence is even more fundamental: it takes four hours to travel from Terneuzen to Museumplein – travel is usually expensive too.

"Both explanations apply", continues Traag, "though the network effect seems to be a bit more important. But even if you adjust for contacts, the chances drop drastically according to the distance. It can be useful to know how these things are related. Let's say I want to organise a protest march but only have a few resources: should I rent vans to get people there or ring people to ask if they'll come?"

Well? "Distance is tricky, at any rate, so I would make sure it can be bridged. If you make it easier for people to come, it will make a big difference." Mind you, the distances in Africa can't really be compared to those in the Netherlands. "That half-value distance depends on the transport infrastructure. In the Netherlands, it will be bigger than those nine African kilometres, but I couldn't say by how much. Perhaps something like twenty to a hundred kilometres?"

In the article, Traag and his fellow authors stress that their models are merely a first step. "I would love to map out urban boundaries and natural borders and find out whether there are any differences between people. If we knew who contacted whom, we could study how the attendance of a protest spreads via a social network. That knowledge can, of course, be applied to other things too, such as people who help with a clean-up campaign or shoppers who visit the sales, but that's awkward data to collect."

That's one reason why Traag's study on mobile phone data is on the back burner now. "It's hard to get access to the data, it's hard to handle it properly and responsibly and it's hard to publish any work on it – and that's how it should be, of course, but it obstructs our research. It's a pity, because we could learn lots of interesting things from that sort of data."

At CWTS, he mainly focuses on researching how academics use citations from each other's articles – citation networks instead of protesters' networks. "The mathematical tools I have designed can be used for all sorts; I once co-wrote an article about the distribution of coral larvae across a reef. Seen from a mathematical angle, we can apply tools to all sorts of networks; in those terms, it's all the same thing."

Snowboarders are more reckless

Trauma surgeon Kees Bartlema at Leiden University Medical Centre to study winter-sports accidents.

How many people per year have accidents on winter-sports holidays?

"We don't actually know. In my experience, both on the slopes and at work, there seems to be an increase. January and February are the peak times for snow-sports-related accidents."

"Isn't it a strange way of spending your holidays? I'm surprised that people drive for miles to spend a week exercising even though they normally don't; in fact, they do sports you can't even do in the Netherlands."

"I go skiing too and I've fallen hard on occasion but never really injured myself. But I still think it's weird. I wonder how many people will remain unhurt. I have a feeling – and so does the Eurocross emergency call centre – that the number of accidents is on the rise, but at the moment there's nothing to substantiate it."

What exactly are you going to investigate?

"How often such accidents occur and how serious they are. We'll make an inventory of what happened, in which conditions and what the consequences of those injuries are."

Let's say I'm going snowboarding next week and I break my pelvis. Should I send you an email?

"There's a 25-per cent chance we'd hear about it. The Netherlands has four emergency call centres for winter-sports accidents. Eurocross, the largest of them, is the only one to take part in this study. We hope that we, with Eurocross' help, can extrapolate those figures to all Dutch winter-sports holidaymakers."

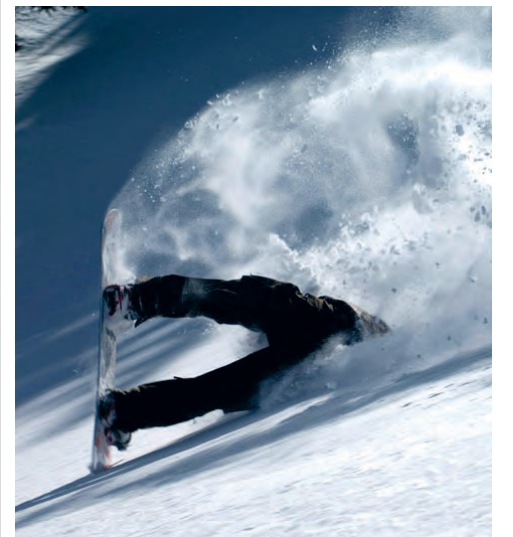
You think the number of accidents is rising. Why?

"More people go snowboarding and they often have slightly less control than skiers; because they're younger, they also behave, on average, slightly more recklessly. In addition to the snowboarders, a lot more people head for the snow without any practice; they not only injure themselves – they bang into other people too."

"Nowadays, people ski faster than they used to and I think that's causing more severe injuries. If we find an actual rise, I'd look into those aspects for explanations."

What should I do to prepare myself?

"Make sure you're very fit, especially if you don't normally exercise very much. And if you can't ski or ride a snowboard well, take lessons and make sure you know how to behave on the slopes." **BB**

Maretjes

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leiden-univ.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord**, 22 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. **Rekenen**, groep 4, bij leerling thuis in Ste-

venshof, €10,- per les. *Rekenen, begrijpend lezen, groep 4, €5,- per les. **Voortgezet onderwijs**: *Wiskunde, 2mavo. *Engels, 2vwo. *Wiskunde, 3vmo. *Nederlands, Engels, 3havo. *Nederlands, brugklas, 2havo/vwo. *Nederlands, wiskunde, aardrijkskunde, brugklas vmbo-t, havo. *Wiskunde A, 4vwo. *Wiskunde, brugklas, vmbo-t. *Wiskunde, 2havo. €5,- per les. *Nederlands, wiskunde, brugklas mavo. €5,- per les. *Biologie, natuurkunde, 5vwo. Natuurkunde, 3havo, €10,- per les. **Leiden-Zuid**, 7 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. **Voortgezet onderwijs**: *Engels, 2mavo. *Wiskunde, brugklas havo/vwo. Onderwijswinkel, Driftstraat

77, ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

Gezin in Wassenaar zoekt flinke jonge vrouw als huishoudelijke hulp; 5u p.w. eur 13,50 p.u. Studentes hebben mogelijkheid tot het geven van bijles à eur 15 p.u.; madeleineschure@gmail.com; 06-44149227

Te huur: appartementen voor Master-studenten met familie / PhD- en post-doc studenten @ Boerhaave-complex te Leiden Per direct bieden we 3- en 4-kamer appartementen tot

december 2017 aan de Van Swietenstraat. Geïnteresseerd? Bel naar 071 527 7300 of mail naar SCIS@leidenuniv.nl

For rent: apartments for Master students with family / PhD and post-doc students @ Boerhaave complex in Leiden As of immediately we offer 3 and 4 room apartments until December 2017 at Van Swietenstraat. Interested? Call 071 527 7300 or send an e-mail to SCIS@leidenuniv.nl, Haagweg 4, Leiden. www.stichtingisis.org

Maretjes Extra

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi-commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,- incl. BTW voor elke vijftientig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet B.V., postbus 20, 2040 AA Zandvoort, telefoon 023-571 47 45. E-mail: Zandvoort@bureauvanvliet.com

Bus in Pyongyang, 2013. Foto Benjamin Jakabek

De verboden foto's

Het dagelijks leven van Noord-Korea vastgelegd

Op zoek naar boeken en beelden uit Noord-Korea vond uitgever Evelyn de Regt enkel propagandaplaatjes. Ze ging op zoek naar fotografen die wél het echte leven wisten te betrappen.

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN Weetje: in het dagelijks leven in Noord-Korea zie je mensen regelmatig slapen. Door slechte voeding, zegt Evelyn de Regt. 'En de lange dagen. Af en toe moeten ze ook een tandje bijzetten. Dan is er bijvoorbeeld een actie als "150 dagen hard werken".

De Regt is de samensteller van het boek *North Korea: Glimpses of Daily Life in the DPRK*. In het boek staan 350 foto's die eigenlijk niet gemaakt hadden mogen worden. Van schoolklasjes die oefenen voor de parades tot stenensjouwende werkers op het platteland die met de hand een weg aanleggen. Slapende soldaten en

dakloze kinderen. Een tractor met een lekke band. Geïmproviseerde zwarte marktjes in de modder. Een selectie van de foto's hangt in het Kamerlingh Onnes Gebouw.

Toen De Regt na haar vakantie in Noord-Korea, zocht naar boeken over en foto's van het land, stuitte ze alleen maar op propaganda, maar niets van het dagelijkse leven van de bevolking. 'Mensen die er zijn geweest, zijn vaak zo onder de indruk van alle parades en monumenten dat ze alleen die fotograferen. Maar foto's van andere dingen bestonden gewoon niet.'

Daarnaast krijgen toeristen ook niet alles te zien. 'Als toerist maak je een standaardrondje', zegt ze. 'Je mag niet zomaar je hotel uitlopen. En als je een officiële fotograaf bent, word je nog meer begeleid dan gewone toeristen. Floortje Dessing heeft een paar jaar geleden zo'n documentaire gemaakt. Daar zitten ze bovenop. En daarin zag je dus helemaal niks van

Noord-Korea.'

Ze wilde zoveel mogelijk foto's verzamelen van het normale Noord-Koreaanse leven. 'Dus ook het oefenen voor de manifestaties. Als je bedenkt hoeveel uur ze per week moeten besteden aan repeteren en vergaderen. Ergens naast Pyongyang is zo'n plein nagebouwd waar dan schoolklassen naartoe gaan om te oefenen.'

Op fotoplatform Flickr vond ze de foto's die ze zocht, al duurde het soms maanden voordat ze de fotograaf kon opsporen. 'Degene die de foto's had die het meeste lieten zien, Martin Tutsch, had een pseudoniem. Hij heeft een tijd in Noord-Korea gewerkt, mocht zelf rondreizen en kwam zo op plaatsen waar toeristen nooit komen.' Maar ook hij mocht niet overal komen, voegt ze toe. 'In het noorden zitten de wapenindustrie, vreselijke mijnen en ook kampen. Daar komt echt niemand.'

Een andere fotograaf, Joseph Fer-

ris, was reisbegeleider voor Young Pioneer Tours. Dat is de organisatie die Otto Warmbier begeleidde, wiens vakantie een nogal noodlottige wending nam: de nu 22-jarige Amerikaan werd vorig jaar tot vijftien jaar dwangarbeid veroordeeld voor het stelen van een propagandaposter.

Hoewel de foto's niet gemaakt mogen worden, is er nog nooit een fotograaf in de gevangenis terecht gekomen, zegt De Regt. De Fransman Eric Lafforgue, een professionele reisfotograaf, werd wel toegang tot het land ontzegd. 'De officiële reden was dat hij de vluchtgangen van de metro op de foto had gezet. Belachelijk natuurlijk. Hij had ook kritisch commentaar bij zijn foto's gezet, dat zal er wel iets mee te maken hebben.'

North Korea: Glimpses of Daily Life in the DPRK. Primavera Pers, €39,95. Enkele foto's zijn momenteel te zien in het Kamerlingh Onnes Gebouw, Steenschuur 25

Beeld van Kim Il Sung. Foto Eric Lafforgue

Arbeiders leggen een weg aan in Unjon. Foto Martin Tutsch

Slapende soldaten in Wonsan. Foto Bryan Hughes

Academische Agenda

Prof.dr. P. Nieuwenburg zal op vrijdag 17 maart een oratie houden bij benoeming tot hoogleraar bij de faculteit Sociale Wetenschappen, met als leeropdracht Politieke Wetenschappen, in het bijzonder Politieke Theorieën. De titel van de oratie is 'De Politieke Theorie van het Voltooid Leven'.
Mw. C. Chen hoopt op dinsdag 21 maart om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'The Savage as Living Ghost: Representations of Native Americans and Scholarly Failures to

Dismantle the Notion of the Savage'. Promotor is Prof.dr. F.W.A. Korsten.
Mw. R. Han hoopt op dinsdag 21 maart om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'The "characterization" of Japan: From Merchandising to Identity'. Promotor is Prof.dr. K.J. Cwiertka.
Mw. L.D. Melenhorst hoopt op dinsdag 21 maart om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Sociale Wetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Media and lawmaking'. Promotoren zijn Prof.

dr. J.J.M. van Holsteijn en Prof. dr. P. Van Aelst (Univ. Antwerpen).
Dhr. M. Khan hoopt op woensdag 22 maart om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Molecular engineering of plant development using Agrobacterium-mediated protein translocation'. Promotor is Prof.dr. P.J.J. Hooykaas.
Dhr. M.S. Roost hoopt op woensdag 22 maart om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de

Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Organ-Specific Barcodes in Human Fetal Development and Stem Cell Differentiation: The Pancreas in the Spotlight'. Promotoren zijn Prof.dr. C.L. Mummery en Prof.dr. E.J.P. de Koning.
Dhr. F.J. Vogelaar hoopt op donderdag 23 maart om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Clinical, pathological and molecular prognostic factors in colorectal cancer'. Promotor is Prof.dr. R.A.E.M. Tollenaar.

FILM

KIJKHUIS
Dead Man (Jarmusch, 1995)
ma. 21.00
The Birth Of A Nation
dagelijks 1900
LIDO
Life (voorpremière)
wo 21.30
Gold
dagelijks 15.30 + 21.30
TRIANON
Moonlight
dagelijks 15.30 + 18.45, do. vr. za. zo. di.
wo. 21.30
Meer films op bioscopenleiden.nl

MUZIEK

GEBR. DE NOBEL
Space Oddity
Vr 17 maart, 19.00, €31,85
Champion Sound XL
Za 18 maart, 23.00, €17,-
DE TWEE SPIEGHELS
Harold Mabern & Joe Farnsworth band
Vr 17 maart, 21.00
Bernard Berkhout and Friends
Za 18 maart, 21.00
QBUS
Chris Bergson Band
Vr 17 maart, 20.30, €10,-
SCHELTEMA
Funked Up XL
Vr 17 maart, 20.00, v.a. €12,50
STADSGEHOORZAAL
Gabriel Rios solo
Za 18 maart, 20.30, €20,-
Ella van Poucke en Jean-Claude van den Eynden
Zo 19 maart, 11.30, €25,-
BPLUSC APOTHEKERSDIJK
Finale Leiden Boonekamp Jazz Award
Zo 19 maart, 14.30, gratis
DE WAAG
The Gumbo Kings
Zo 19 maart, 15.00, gratis
BPLUSC OUDE VEST
Lunchconcert Liat Alkan en Uzi Heymann
Do 23 maart, 12.45, €5,-

DIVERSEN

THEATER DE GENERATOR
On probation: Dakloosheid en woonrecht
Vr 17 maart, 19.30, gratis
THEATER INS BLAU
Crashtest Ibsen: ik zie spoken
Vr 17 maart, 20.30, €16,-
Soul #1 Audience
Za 18 maart, 20.30, €16,-
EXPLORER/Prometheus ontketend
Ma 20 maart, 20.30, €12,50
IMPERIUM THEATER
De Toneelfabriek speelt: Kleine Teun
16 t/m 18 maart, 20.30, €12,-
OUDE STERREWACHT
Kaiser Lente Lezing door Joop Schaye: Kosmologische Simulaties
Za 18 maart, 13.15, €4,-
LEIDSE SCHOUWBURG
Adèle Conny Jasperina – De grote drie
Za 18 maart, 20.15, v.a. €23,-
Napoleon. De schaduw van de r evolutie (première)
Zo 19 maart, 14.30, v.a. €17,-
We hadden liefde, we hadden wapens
Wo 22 maart, 20.15, v.a. €16,50
WIJNHAVENGEBOUW
Lezing door Lieke Wijnia: het leven en werk van Piet Mondriaan
Wo 22 maart, 19.30, gratis (aanmelden verplicht)
LEIDS WEVERSHUIS
Expositie Zestien plus: Eigen Stijl
18 maart t/m 23 april
SIEBOLDHUIS
Tentoonstelling: Ema. Tastbare gebeden
17 maart t/m 11 juni 2017
Casper Faassen: De dingen die voorbij gaan
t/m 4 juni 2017
ARS AEMULA NATURAE
Tentoonstelling: Dartel Leven
t/m 26 maart 2017
SINT JOSEPHKERK
Expositie: De Lijkwade van Turijn
t/m 26 maart
RIJKSMUSEUM VAN OUDHEDEN
Week van de Klassieken
t/m 19 maart 2017

Kamervragen

Foto Marc de Haan

‘Alle muizen zijn verdelgd’

Julie Franck (22, Rechten)

Huis: Mille Fleurs, Rijsburgerweg
Kamer: 24m²
Huur: 485 euro incl.
Huisgenoten: 8

Hoe kom je aan deze kamer?
‘Mijn vader wilde graag investeren in studentenhuisen. Toen ik met mijn huisgenootje, dat lid is bij Augustinus, op zoek was naar een nieuwe kamer, viel alles een beetje op zijn plaats. Mijn vader heeft dit huis gekocht, en toen zijn wij hier ingetrokken. Dat was in de zomer van 2015. De andere kamers zijn toegewezen via hospiteerrondes. Zo is het uiteindelijk, op een huisgenootje na dus, een Minervahuis geworden. Ik ben de huisoudste, oftewel: de nestrix.
‘Er is wel wat veranderd voordat we hier introkken: Beneden was eerst één grote ruimte. Die is omgebouwd tot een

fusie en twee slaapkamers. Het is hier normaal trouwens echt een rommeltje. Ik heb nu even opgeruimd.’
Waarom komen die twee Luxemburgse vlagjes vandaan?
‘Die heb ik gekregen van mijn huisgenoot. Ik kom uit Luxemburg. Ik heb daar gewoond tot ik hier kwam studeren. Aangezien ik op een Europese School zat kreeg ik deels onderwijs in het Nederlands. Daarnaast zaten ongeveer alle Europese nationaliteiten op die school. Je hoorde dus echt alle talen door elkaar.
‘Nadat ik klaar was met school had ik zin om naar Nederland te gaan. Ik ben naar Leiden gekomen omdat mijn familie hier gestudeerd heeft. Ook is de universiteit hier gewoon heel goed. Het enige nadeel is dat het nogal ver van huis is: met de trein ben je bijna zeven uur onderweg.

Dan ga je niet zo snel voor een week-endje terug. Eigenlijk ben ik daar alleen tijdens de kerstperiode en in de zomer.’
Het lijkt niet echt een jonge buurt.
‘Dat klopt. Het is meer een woon- dan een studentenbuurt. Al wonen er ook wel wat studenten. En Armin van Buuren woont bij ons in de straat! We moeten hem nog even overtuigen om eens op een huisdiner te komen draaien.’
Hebben jullie nog andere huistradities of -activiteiten?
‘In een Minervahuis hoort het erbij dat je een keer per week huisavond hebt. Dan eten we hier samen, of op “de Tent” (sociëteit van Minerva, red.). Buiten de huisavond om eten we ook vaak samen en gaan we op stap. We hebben ook huisdiners met thema’s en dates. Zo hadden

we bijvoorbeeld eens een diner met een Woodstock-thema. De jongerejaars in dit huis hebben taakjes zoals wc-papier halen en het vuilnis buitenzetten.
‘Net zoals in veel studentenhuisen hebben we hier ook last gehad van muizen. Toen hebben we de muizendokter gebeld, een ongediertebestrijder voor knaagdieren. Die heeft de muizen verdelgd. Volgens mij zijn ze nu weg. Ik ben onlangs nog op keuteltocht gegaan en heb niks gevonden.’
Dat knuffelhondje lijkt op Samson.
‘Dat is Wollie! Die heb ik gekregen toen ik heel klein was. Ik vond het leuk om hem mee te nemen naar Leiden. Hij heeft hier in ieder geval een mooi leven: hij ligt de hele dag op de bank te chillen.’

DOOR VICTOR-JAN VANPARIJS

Column

Tampons

Stel je een wereld voor waar er geen wc-papier beschikbaar is op toiletten. Het papier zelf bestaat wel, je kan het kopen, maar je moet het wel zelf meenemen. Een beetje zoals die keer dat je op vakantie was in Zuid-Frankrijk en verbleef op zo’n Nederlandse camping. De toiletten zijn altijd net iets te ver lopen en pas halverwege heb je door dat die verdomde wc-rol nog in de hoek van je tent ligt.
Of als je medio-augustus met je dronken kop in de rij staat voor een dixie, ergens op een festival in Oost-Europa. Of, een wat minder exotisch voorbeeld, als het toiletpapier thuis op is, je met negentien andere studenten in een DUWO-huis woont (gratis toiletpapier!) maar iedereen het vertikt om het ook daadwerkelijk te gaan halen en je constant met de reserverol naar de wc moet lopen.
Gelukkig leven we niet in een wereld waarin elk toiletbezoek lijkt op dat van op een camping, festival of in een lui studentenhuis. Moet je op de universiteit naar het toilet, dan hangt daar altijd in een speciaal daarvoor ontworpen dispenser een rol voor je klaar. Twee zelfs, mocht die ene toch op zijn. Bovendien hoef je niet eerst een muntje in de dispenser te werpen of iets dergelijks: het is helemaal gratis.
Dat is logisch. Zonder toiletpapier zou het een zootje worden en het is zo vanzelfsprekend, dat we het ook niet van thuis hoeven mee te nemen. Je zou die rol maar vergeten en daar pas op het toilet achter komen. Dat je heel discreet moet vragen aan iemand “of ‘ie nog velletje voor je heeft”.
Waarom is dit alles dan nog niet logisch en vanzelfsprekend voor meer dan de helft van de mensheid? Tampons en maandverband dienen in zekere zin hetzelfde doel als toiletpapier: zorgen dat jij en je omgeving schoon blijven. Het enige verschil is dat het één wordt gebruikt door mannen en vrouwen en het ander door enkel vrouwen.
We hebben een universiteit met procentueel de meeste vrouwen, van studenten tot hoogleraren. Dat is iets om trots op te zijn. Laten we deze vrouwvriendelijkheid dan ook vooral doorzetten. Stel maandverband en tampons beschikbaar op openbare toiletten. Gratis. Want het is net zo normaal als toiletpapier.
Als mannen iedere maand een week lang zouden bloeden, zou er in elk toilet al lang zo’n mooie dispenser met anti-bloedspullen hangen.

FEMKE BLOMMAERT is student taal-wetenschap

Bandirah

